1933

KAYNAK

BALIKESİR HALKEVİ MECMUASI

10 8/9 YIL

Sütunlarımız inkılâbın ve Halkevlerinin çizdiği derin ve geniş mefhumun içine giren bütün yazılara açıktır.

Her ayın ilk haftasından sonra gelen yazılar bir nüsha sonraya kalır.

İçindeki yazılar

On yıl:	*Esat Âdil*
Memleketin inkılâptan evelki tablosu:	**
Büyük Millet Meclisi:	**
Halkevleri:	**
Bir mektup	*Ali Hikmet Pş*
Harman ve harmandan dönüş: (Şiir)	*İbrahim Şevki*
Türk istiklâli ve inkılâbı Savaşının kronolojisi :	**
On yıl yahut tarih içinde: (Şiir)	*R. Gökalp*
Milliyet ve Cümhuriyet:	*İsmail Hakkı*
Marş (Şiir)	*Ruhi Nacî*
Bel kahve: (Şiir)	*Sadık*
Karagünler :	
İlk patlıyan top:	*İbrahim Şevki*
Muallim mektebi	*Kurt oğlu kâmil*
Vilâyetin on yıllık eserlerinden bazıları:	**
Balıkesir Halkevinin sekiz aylık çalışma ve iş verimi:	**

8/9 SAYI:

EYLUL TEŞRİNİEVVEL :1933

Balıkesir — Vilâyet Matbaası

503856
1933-1934/8-18

ADRES
Balıkesir — KAYNAK
Müracat yeri : HALKEVİ

İmtiyaz sahibi
Tevfik Fikret

KAYNAK

Balıkesir Halkevi tarafından çıkarılır
Aylık Kültür Mecmuası.

ABUNASI
YILLIĞI : 150 Kuruştur
6 AYLIĞI : 80 »

Neşriyat Müdürü
Esat Âdil

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

On Yıl

İnkılâbı yaşıyanlar, onun büyüklük ve derinliğini olduğu gibi ölçemezler ; buna şüphe yoktur, bizde böyleyiz. Baş döndürücü , göz kamaştırıcı; düşündüren, heyecanlandıran, sarsıcı bir istekle insanı durdurup yerinde mıhlıyan bu âbideyi yapanla onu seyreden nesil arasında elbette bir hayret farkı bulunacaktır .

Türk inkilâbı yekdiğerine omuz vere vere yükselen bir dağ silsilesine benzer , biz onun yamacında iken o bizim ölçümüzü pek şaşırtmaz . Fakat ondan yavaş yavaş uzaklaşıp bakış dairemizi genişletikçe, o, göz alıcı bir heybetle böyür, yükselir , nihayet öyle bir hâl alır ki bu durmadan artan yüksekliğin çoğalan azâmeti karşısında bakış kudretimizin sarsıldığını duyarız .

İşte Türk inkilâbını iyice seyredebilmek , onun yüksekliğini ve derinliğini iyice kavrayan bilmek için böyle geniş bir saha içinde görüş imkânlarını elde etmiş olmak lâzımdır .

Bu gün birbirine omuz vererek yükselen on yılın karşısında her vatandaş , Cümhuriyetin ne olduğunu, neler yaptığını, daha neler yaratabileceğini çok iyi anlıyor . Çünkü Cümhuriyet artık duyulabilecek, kavrana bilecek çağa geldi; çünkü Türk vatandaşının duygusu, bilgisi, görgüsü olgunlaştı.

Saltanatın yıkılışı , lâyikliğin doguşu ; fesin atılışı , tekkelerin kapanışı ; tarihin düzeltilip , dilin temizlenişi bütün bunlar on yıllık Cümhuriyet tarihinin dagnık formalarıdır. Onu diken, şirazeliyen, nihayet onu maruken bir kapak içine alarak Türkün en saygılı kitabı yapan millî ülkü ;

İşte bu kalpleri kalbe, kafaları kafaya çekerek ferdleri ktüleleştiren , kütleleri milletleştiren bu varlık ve uyanış ışığıdırki, on yıla umduğumuz, dilediğimiz millî heyecanı vererek onu milletçe ifadeleştiriyor .

On Cümhuriyet yılının altı inkilâp pröjöktörü yarımın enginlerinde on beş milyon Türkün yolunu ve kılavuzunu göstermektedir :

Ülkümüzün Gazisi .. Gazimizin Ülküsü ..

Müstecaplı oğlu
Esat Âdil

OSMAN FERİT SAĞLAM'IN TÜRK TARİH KURUMU'NA ARMAĞANIDIR

Memleketin İnkılâptan Evvelki tablosu

Milli Reis Gazi Mustafa Kamalin C. H. F.
İkinci Büyük Kongresindeki Nutuklarından:

Bu izahattan sonra manzarayi umumiyetle, daha dar bir çerçeve dahiline alarak, seri ve sehil bir surette, hep beraber müşahede edelim :

Muhasım devletler, Osmanlı devlet ve memleketine maddeten ve manen tecavuz halinde, imha ve taksime karar vermişler. Padişah ve halife olan zat, hayat ve rehatını kurtarabilecek çareden başka bir şey düşünmeyor. Hükümetide ayni halde. Farkında olmadığı halde başsız kalmış olan millet zulmet ve müphemiyet içinde tecelliyata muntazır. Felâketin dehşet ve sikletini idrake başlayanlar, bulundukları muhit ve hissedebildikleri tesirata göre çarei halas telakki eyledikleri tedbirlere mütevessil ordu, ismi var cismi yok bir halde. Kumandanlar ve zabitler, harbi umuminin bunca mihnet ve meşakkatlerile yorgon, vatanın parçalanmakta olduğunu görmekle dilhun, gözleri önünde derinleşen felâket uçurumu kenarında dimağları, çarei halas aramakla meşgul ..

Burada, pek mühim olan bir noktayi da kayt ve izah etmeliyim. Millet ve ordu, padişah ve halifenin hiyanetinden haberdar olmadığı gibi o makama ve o makamda bulunana karşı asırların kökleştirdiği dini ve ananevi rabıtalarla muti ve sadık. Millet ve ordu çarei halas düşünürken bu mevrus itiyadın sevkile kendinden evvel makamı muallayi hilafet ve saltanatın halas ve masuniyetini düşünüyor. Halife ve padişahsız halasın manasın anlamak istidadında değil .. Bu akideye muhalif rey ve içtihat izhar edeceklerin vay haline .. Derhal dinsiz, vatansız, hain, merdut olur.

Diğer mühim noktayida işaret etmek lâzımdır. Çarei halas ararken, İngiltere, Fransa, İtalya gibi düveli muazzamayi gücendirmemek esas gibi telakki olunmakta idi. Bu devletlerden yalnız birile dahi başa çıkılamıyacağı vehmi, hemen bütün dimağlarda yer etmişti. Osmanlı devletinin yanında, koskoca Almanya, Avusturya - Macaristan varken hepsini birden mağlup eden, yerlere seren itilâf kuvvetleri karşısında, tekrar onlarla husumete müncer olabilecek vaziyetler almaktan daha büyük mantıksızlık ve akılsızlık olamazdı.

Bu zihniyette olan yalnız avam değildi, bilhassa havas denilen insanlar böyle düşünüyordu.

O halde çarei halas ararken iki şey mevzubahis olmiyacaktı. Bir defa itilâf kuvvetlerine karşı vaz'i husumet alınmıyacaktı, ve padişah ve halifeye canla başla merbut ve sadık kalmak şartı esasi olacaktı.

Şimdi, Efendiler; müsaade buyurursanız, size bir sual sorayım, bu vaziyet ve şerait karşısında halas için, nasıl bir karar varidi hatır olabilirdi?

İzah ettiğim malumat ve müşahedata göre üç nevi karar ortaya atılmıştı :

1 incisi : İngiltere himayesini talep etmek,

2 incisi : Amerika mandasını talep etmek,

Bu iki nevi karar sahipleri, Osmanlı devletinin bir kül halinde muhafazasını düşünenlerdir. Osmanlı memalikinin muhtelif devletler beyninde taksiminden ise, kül halinde bir devletin tahtı himayesinde bulundurmağı tercih edenlerdir.

3 üncü karar : Mahalli halas çarelerine matuftur. Mesela : bazı mıntakalar, kendilerinin Osmanlı devletinden fekkedileceği nazariyesine karşı ondan ayrılmamak tedbirlerine tevessül ediyor. Bazı mıntakalarla, Osmanlı devletinin imha ve Osmanlı memleketlerinin taksim olunacağını emri vaki kabul ederek kendi başlarını kurtarmağa çalışıyorlar.

Bu üçüncü nevi kararın esbabı mucibesi vermiş olduğum izahat meyanında mevcuttur.

Efendiler; ben bu kararların hiç birinde isabet görmedim. Çünkü bu kararların istinat ettiği bütün deliller ve mantıklar çürüktü, esassızdı. Hakikat halde, içinde bulunduğumuz tarihte, Osmanlı devletinin temellernin çökmüş, ömrü tamam olmuştu. Osmanlı memleketleri tamamen parçalanmıştı. Ortada bir avuç Türkün barındığı bir ana yurdu kalmıştı. Son mesele, bununda taksimini teminle uğraşmaktan ibaretti. Osmanlı devleti, onun istiklali, padişah, halife, hükûmet, bunlar hepsi medlulü kalmamış bir takım bimana elfazdan ibaretti.

Nenin ve kimin masuniyeti için kimden ve ne muavenet talep olunmak isteniyordu?

O halde ciddi ve hakiki karar ne olabilirdi?

Efendiler; Bu vaziyet karşısında bir, tek karar vardı. O da hakimiyeti milliyeye müstenit, bila kaydü şart müstakil yeni bir Türk devleti tesis etmek.

İşte, daha İstanbuldan çıkmadan evvel düşündüğümüz ve Samsunda Anadolu topraklarına ayak basar basmaz tatbikatına başladığımız karar, bu karar olmüştur.

Büyük Millet meclisi

Milletin yekâne ve hakiki mümessili olan Büyük Millet Meclisi, birinci toplanımını 23 nisan 1920 de yaptı. İlk celsesinde Gazi Mustafa Kemal o zamanki kanun hükümlerine Püyük Millet Meclisi hükûmeti reisliğine seçti. Bn devrenin dört içtima senesinde 338 kanun ve 389 karar ve 12 tefsir yaptı.

İkinci intihap devresinde devleti idare şeklinin cümhuriyet olduğu 29 teşrinievel 1923 te ilân edilince Gazi Mustafa Kemali birinci cümhur reisi çıkardı.

Bu devrede, dört içtima esnasında 386 kanun 373 karar 111 tefsir çıkardı.

Üçüncü intihap devresinde Gazi Mustafa Kemali Reisicümhurluğa seçerek 627 kanun 256 karar 48 tefsir yaptı.

Dördüncü intihap devresinde Gazi Mustafa Kemali Reisicümhurluğu seçerek bu devrenin fevkalâde ve birinci ikinci içtima senelerinde 516 kanun, 151 karar, 26 tefsir çıkardı ki bunların yekûnu (ilga, fesih, tadil, tebdiller dahil) 2317 kanun 1169 karar 191 tefsirdir.

Büyük Millet Meclisine birinci intihap devresinde 437, ikinci intihap devresinde 287, üçüncü intihap devresinde 336 mebus iştirak etti.

Birinci devrede 557, ikinci devrede 425, üçüncü devrede 281, dördüncü devrenin fevkalâde ve birinci ikinc içtima esnasında 186 ki yekûn olarak 1443 toplantı yaptı.

HALKEVLERİ

Cumhuriyet halk fırkasının yaptığı büyük inkılâbın benliğine sindirilmesi lâzımdı. İnkilap en derin manasile bütün varlığımızı yeni bir hayata ve yeni bir istikamete götürüyordu. Bu yeni görüşü halka telkin ederek yeni zamanın anlayışına göre milleti tek tek fertler halinden çıkararak onları görüş, anlayış ve yapışta bir birlik haline sokmak ve onun iç varlığını inkişaf ettirmek ve bu benliğinin derinliklerinde kaynayan emsalsiz kıymetleri meydana çıkarmak vazife idi.

Fırkanın görünüşe göre milletimizin hususi vasıflarına uyacak yollardan yürüyerek her derecedeki resmi tahsil dışında onu bir halk terbiyesi ile yükseltmek elzemdi. Bunun için cemiyet hayatının yeni anlayışlar ile ve cümhuriyetimizin kendi unsurlarından kurulacak yeni ve milli bir teşekkülün çalışmasile beslenmesi düşünüldü. Bu fikir fırkanın üçüncü büyük kongrasında yapılan nızamnameye (Halkevlerinin) sokulması neticesini verdi. Uzun tetkiklerden sonra halkevleri için etraflı bir talimatname yapıldı. Buna göre halkevleri 9 şube ile kurulur.

1 — Dil, Edebiyat, Tarih
2 — Güzel Sanatlar.
3 — Temsil.
4 — Spor.
5 — İçtimaî Yardım.
6 — Halk dersaneleri ve Kurslar.
7 — Kütüphane ve Neşriyat.
8 — Köycüler.
9 — Müze ve Sergi.

Bu 9 şübenin cemiytin iç varlığını açıp yükseltecek vazifeleri vardır. Her şubenin üç beş azalık seçilmiş komiteleri bulunur, komitelerin mümessilleri halkevi idare heyetini teşkil ederler. Halkevlerine girmek ve orda milli kütlenin terbiyesinde çalışmak için fırkaya girmek şartı yoktur. Bununla beraber evler, mahallindeki fırka idare heyeti azasından birinin reisliği altından çalışır. Halkevlerinde - ne mahiye tte olursa olsun- gerilik ve beynelmilelci fikirler yer bulmaz. Halkevleri inkılâba sadık ve milliyetçi bir havanın bütün vatandaşları saran samimî bir kardaşlık duyğusu içinde çalışırlar.

Halkevleri dikkatli ve uzun hazırlıklardan sonra ilk 18 şubat 932 de 14 vilâyet merkezinde açılmıştır. ikinci tertip olarak 24 haziran 932 de 20 merkezde açılmıştır. 1933 de muhtelif vilâyet ve kazalarda 21 halkevi daha açıldı, her sene memleketin muhtelif bucaklarında Halkevleri açılacak ve Halkevinin yüksek pirensipleri bütün memlekete yayılacaktır. Halkevlerinin açılması henüz kısa bir zaman işi olduğu halde şimdiye kadar kayıtlı olanlardan başka yüz binlerce vatandaş evlere devam etmiştir. Halkevleri şubelerinin isimlerinden anlaşılacak vazife kolları her gün daha geniş neticeler alacak bir çalışma yolundadır. Lüzumlu unsurlar tamamlandıkça memleketin her köşesinde Halkevleri açılacaktır.

Dil, Edebiyat, Tarih Şübesi

Türk tarih cemiyetini tanzim ettiği program esasları içinde çalışmaktadır. Söz derlemeleri, anketlere karşılık bulmak, ata sözleri, maniler, milli masallar, folklor tetkikleri, eski eserlerin yerlerinin tesbiti, harap olmaktan muhafazaları, Türk büyüklerinin hatıralarını ve yıl dönümlerini kutlulamak gibi tarih, dil ve hars mesaisinde bir çok kıymetli eserlerin temel taşı konmaktadır.

Halkevlerimizin bu şübesinde yüzden fazla konferans verilmiştir. Dört vilâyetimizde bu mevzuları yayan mecmualar çıkarılmaktadır.

Güzel Sanatlar Şubesi

Resim, moderni mnsikı, şehir bandolarının teşkili,millî türkülerimizin notalarının zaptedilmesi, tezyini kadın işleri, mimarî kurslar, radyo ve gıramofonla memlekette modern mnsiki zevkinin yayılması, modern musiki dersleri verilmesi gidi işlerde bu şubeler tarafından alâkalı adımlar atılmıştır, altı ay zarfında muhtelif halkevlerinde 50 konser verilmiş, 4 resim açılmıştır.

Temsil Şubesi

Muhtelif Halkevlerinde bu şübemiz tarafından ikizler, Akın, Mete, Özyurt' köy Muallimi, çoban, beyaz kahraman, mavi Yıldırım, gibi inkılâbın yüksek mefhumlarını canlandıran piyesler temsil edilmiştir. Bir çok yerlerde milli başka temsiller verilmiştir. Açık havada parasız filimler gösterilmiştir. Kadınında temsil sınıfında vazife almalarının teminine çalışmıştır.

Spor Şübesi

Bulundukları yerlerdeki gençlerin spor faaliyetlerile sıkı dir alâka gösteren yeni kulüpler açılmasına modern sahalar yapılmasına, muhtelif spor şudelerinin memleketimizde inkişafına çalışan bu şubemizin mesaisi ümit verici mahiyettedir.

İçtimai yardım Şübasi

Muayene evleri açmak, sıhhî konferaslar vermek, sıhhî müzeler kurmak, acı ve sıkıntı muhtaçlara para ve ekmek vermek gibi yardımlar yapan şefkat müesseseleri vücude getirmek gibi insanî işlerle meşgul olmuştur. Bu şübemizin çalışma sahası gittikçe genişlemektepir.

Kütüphane ve neşriyat şübesi

55 Halkevinde 78 Halkevimiz kütüdhanelerini halkın istifadesine açmıştır. Bunladan 13 ünün kitap mevcudu 47.059 dur. Bazı vilâyetlerimiz fikirlerini ve çalışmalarını mecmualar çıkarmakla yapmaktadırlar.

Köcüler Şübesi

Köycüler subesi muvaffakiyetli neticeler almaktadır. Köylülerin sağlık, ziraat, ticaree, ve bütün bilğilerini arttırmak, köylerin sıhhî ve hayatî şartlara uygun hale gelmelerine çalışmak, mahsulâtın, hayvanatın hastalıklarından nasıl korunacaklarını öğretmek, yeni rejim ve yüksek inkilâbımız pirensiplerini anlatmak köylerimizde bayrak, çekme merasimi, köylü gecesi. toprak bayramı, köylü bayramı gibi hep bir arada toplanmak ve konuşmak gibi sahalarda ümit verici neticeler alınmıştır.

müze ve Sergi Şübesi

Halkevlerimizin müze ve sergilerle milli kütürün ilerlemesine ve eski kıymetli eserlermizin saklatılmasına, şehir müze ve sergilerinde bir çok ince sanat eserlerimizin hlka gösterilerek sanat zevkinin artırılmasına çalışılmaktadır.

Harman Ve Harmandan Dönüş

Azizim İbrahim Şevki bey.

Bana ithafen yazdığınız (Harman) ve (Harmandan dönüş) neşidelerini büyük bir zevk ve telezzüzle okudum . ve çok mutahassıs ve memnun oldum .

En beğendiğim cihet: eserinizin ruh ve mazmunundaki ulviyettir . Manzumenin terennüm ettiği hissi fazilettir.

Köylüler ne temiz; ne mubarek insanlardır. Köylülerin hali ve onların saf ruhlarındaki asalet ve fazilet ; filhakika tetkik ve teşrihe ne kadar lâyıktır? Onların varlığında ve nasiyelerinde iltima eden ulviyet ve asâlette; Türk benliğinin, Türk seciyesinin parıltısı da görülür.

Bu zemin o kadar geniş ve o kadar teşrih ve tasvire müsaittir ki ne kadar işlense azdır . Gazinin açtığı yeni yolun genç yolcularına hep bu derin hakikatlar, yüksek faziletleri mas ettirerek, kanlarını, mayalarını bunlarla yoğurmak, yeni yetiştirmek istediğimiz nesli bu ruh ve tahassüslerle bezetmek ve hep böyle şeyler yazarak gençlerimizi hep bu gibi fazilet ve hakikat havası içinde yaşatıp yetiştirmek lâzım gelirken ne yazık ki henüz ögle yapamayoruz. Ediplerimiz susuyor ve edebiyatımız işlemiyor.

Halbuki bir memleketin evlatlarını hissen yetiştirmek ediplerinin vazifesidir. Bir milletin mânen yükselmesinde edebiyatının kıymet ve mevkii de çok yüksektir . O halde neden hâlâ susuyoruz , ne bekleniyor bilmemki !

Gazinin bu yeni yolunda her meslek çalışıyor, tekâmüle doğru koşuyor . Çalıştığı pek göze çarpmayan ; ve daha susuyor gibi görülen yalnız ediplerimiz ve yalnız edebiyatımızdır .

Milletin ruhunda işleyecek ediplerimizmi yoktur ? Hayır, o da değil! imanı yüksek erbabı kalemimiz pek çoktur. Güzide ediplerimiz de vardır. Fakat bu yeni mesleğin ruhunda işleyecek edebiyatımız yine heyecanlarını göstermiyor. Sesini yüksetlmiyor ve gençlerimizin ruhunu dolduramiyor. Eski zamanlarda bütün edebiyatımız aşk ve sevda terennüm ederdi. Bir Namık Kemâl ve onun peyrevleri yetişerek bu nağmeleri değiştiridi. Milletin ruhunu vatan muhabbetiyle besledi . Öğle yetişen bir milletin ne harikalar yarattığını da teakubü zaman olanca belegatiyle gösterdi. Memleketimizi kurtaran, milletimizi bu günkü İskiklâl ve saadetine kavuşturan işte hep o sevgi ve iman oldu .

Şimdi hamdolsun gayemize eriştik. Artık Cümhuriyetimizi korumak ve onu yükseltmekten, fazilet yolunda metin adımlarla ilerlemekten başka yapacak bir iş kalmamıştır.Fakat bunun için de vatan muhabbeti Milliyet sevgisi, fazilet duygusunu daima artırmak, kavuştuğumuz saadetleri elde tutacak olan yeni nesli hissen de yükseltmek, kendisine güvenilebilecek bir halde tutmak lazımdır. bunu yapacak yine edebiyatımız olacaktır. onun için edebiyatımız artık işlemğe başlamalı, ediplerimiz işe girişmelidir. hangi yolda yürümek ! neler yazmak lâzım geleceğini onlar çok daha eyi taktir ederler. Ben sizin yazılarınızı bu mecrada bir misal gibi gördüğüm için ondan mülhem olarak bu hasbuhalde bulunuyorum. Realite şiirler yazacağım diye bazı ediplerimizin (ağaca bir kuş konmuş ve bilmem ne olmuş.) diye bisut yazılarla hem kendilerini ve hem de okuyan genç ruhları yormalarından ise hakikat diye işte bu ve buna benzer faziletleri; hisse, ruha küşayiş ve ulviyet verecek teraneleri ve bu meyanda şimdiye kadar maatteessüf layık olduğu derecede mas ve terennüm edilmemiş bulunan Çanakkale, Sakarya ve Dumlupınar gibi asarı hamaset ve mefahirimizi inşat ve ihyaya çalışsalar ne kadar eyi olur.

İşte azizim şevki bey. sizin yazılarınız bende de bu hisleri doğurmuş ve bu hasbuhale vesile olmuştur. seni taktir ve tebrik edərim azizim.

FerİK
ALİ HİKMET

HARMAN

Köylüler babası Ferik Ali Hikmet Pş. Hz.ne

Yalın güneş altında derisi yana yana,
Girdi çiftçi harmana .
Şimdi köy ağızları, ayrı ayrı,
Birer iş panayırı :
Bir yandan çayırları dalayorken kürekler
Omuzluyor dalları beri yandan direkler.
Ha demişin yaprak tutsun bir kırılmış dal,
Ha kızıl sağnaklara germişin çuval!
Çalılardan çevriliyor birer yelkıran..
Bunlar, saman sellerinin dayandığı son kıran [*]
Demet aktarılırken gözü tok, içi geniş
Babacân öküzlerde bir tatlı ğeviş!.
Güneş, yere sıvıyor haşlak alevlerini.
köylüler, çoluk çocuk, bırakmış evlerini!.
Sarışın gölcüklere salınmış birer kızak
Şu düzülen emek yolu, yakın değil, çok uzak!.
Çit sınırlı harmanlar..
İçinden savrularak çıkan sarı dumanlar
kelebekler gibi aüşüp ipekleşiyor!.
Altın koza başında dünyalar bekleşiyor..
Doldurmuş arabalar çardak yamaçlarını
Özliyen özliyene çınar ağaçlarını..
Eşek bağlı bir yanda.. Çocuk oynar bir yanda
Dövende çile çeken: Ya öküzdür, ya manda..
İlkin sapa bir baktım, sonra döndüm samana :
Anladım ki çileyle her şey gelir amana!..
Bundan daha çetin örnek olmaz alın terine:
Tatlı canlar gidiyorken bir kör gırtlak yerine!
Onbir aylık azığın derildiği şu sıra:
Tadı değer bir yaşa.. Öndülü [**] bin asıra !.

*
* *

Demek:
Uzun bir emek,
Döküyor verimini..
İnsan, kursak hakkını.. Hayvan haşat yemini.
Yel üfürüp sel alan
Bu talan
Ocağından..
Çifçinin bu acıklı borçödeme çağından ,
Yalvarıp dilenerek
Yahut atmaca gibi tepesine binerek
köylünün..
Bu, canından ele maya katan dünkü ölünün,
Şu bir kaç ay,
Arpa.. Nohut.. Bakla.. Buğday..
Nesi varsa, alırdı:
Gene onun ambarı, bütün yıl, boş kalırdı..

*
* *

Senin çıplak sırtından
Tırmanılan yücelerin yüce katından
Çalışsın da getirsin diyerek sana bakan
O SULTAN dedikleri ağızları leş kokan
Yırtıcı kuşlar,
Kendi eli ağlarken gülen baykuşlar..
O, her biri, salkım saçak bir kuyruk
Başına buyruk
Şehzadeler.. Damatlar.. Kapıkulları..
Gün geçtikçe bozulan soy yoksulları..
Dışı bile gülerken iç yüzü saklı,
Leylek kursaklı
O kapıcı.. Yutucu..
Hünkâr binek taşında o at tutucu..
O tekinsiz dere beyleri,
kendi çıkarlarında birbirinden ileri,
Sana alkış tutarlardı bu sıranda uzaktan..
Sen de gönlü alınmış olarak bu tuzaktan
Baş eğerek geçerdin, ister istemez,

[*] Kıran — Kenar

[**] Öndül — Bahis tutuşmada ve yarışta kazanan tarafın aldığı karşılık mükâfat

Kimseciğe irin olsun yediğin demez,
Katlanırdın, susardın.
Kızılcıktır içtiğin diyerek kan kusardın!.

*
* *

Yüzün yanıp benizin dönmüş konura !.
Güneşlerden öz alan onura, bak, onura..
Toprak, bir yüzücünün
Zorlu kulaç atarak su yürüten gücünün
Açtığı izden derin, tuttuğu yoldan uzun
Savaşlara destek olan nasırlanmış omuzun
Gibi, bütün yüklenmiş dileğinin yükünü
Tok gözüne salarak gerçek doyum kökünü!.
Çifte girer, dokumacı gibi, işlersin;
Tezek demez, taş demezsin, her engeli dişlersin
Gökten güneş alarak gömüyorsun toprağa;
Altın saçlı başları vermek için orağa!..
Beklediğin sıralar: Ya bahardır yahut güz.
Ocağının temelidir bir sapanla bir öküz!..
Sular coşup çağlamaya,
Topraklar da gömgök bir renk bağlamaya
Başlıyınca
İmrenilir, dar gönlüne dolan özlü sevince!.
Kuzular meleşerek ocağını kutlular;
Dağa taşa gönlün gibi şenlikler dolar..
Emek derneğin olan şu bunaltı gününde.
Bin bir alacaklının bu kapış düğününde
Göklere tapşırılmış bir umutla beklerdin:
«Harman kalksın!» dedikçe bin olurdu bir derdin:
Tarlanın her gezisi [*]
Senin için bir besi:
Vergiler ayırırdın;
konuklar kayırırdın ;
Ortaklara pay verirdin tefeciye baç.
Gene sendin avuç açan, gene sendin yarı açl.

*
* *

Bu sarışın tüyleri,
karış karış her yeri
Altüst edip
Güneş, bulut, tav güdüp
Çıkardığın şu kirli tunç yığından mı savurdun?.
Demek,toprak gömüsünden büyük bir vurgun vurdun
Bu yeltek, bu yumuşak, bu kehribar tınazdan,
bir hasta nasıl cana değen, sıcak bir tastan
kaşık kaşık em toplayıp onarsa
Sen de - bak, yoksa varsa -
Hep bu geçmez istekle saplardan başak
Ayırıp duruyordun bir sağmal uşak
Gibi . . . beyin . paşanın..
Anasının karnındayken basamaklar aşanın,
Yıldırımlardan beter çarpan bir kızıl günü [**]
Şimşeğiyle parlayıp açılan önü..
Hele senin gelmiyen o kuru sonun
İlle onun . . İlle onun
İçin . . .
- biyol çoluk çocuğu, bakalım, gecin! -
Âşarda o su başı . . şinikçi denen memur,
bu tav yapıp ölçek yutup doymıyan obur
İnsan için ekip biç,
El istifi altın olsun, seninki kerpiç!..

*
* *

İçi,
Duru su gibi, arık olan koca çifçi.
kara ekmek başında kuru sovan kırarsın,
Seni kınayanların alnında ter ararsın!..
Ambarın boş . . elin boş . . dağarcığın boş!
Öyleyken bu tok gözle gene gönlün hoş!..
Çocukların küçük yaştan pişiyor iş başında..
Direğidir evinin her biri bu yaşında:
Ormanlara o gider.. Çalılara o gider ;
büyük bir adam gibi koca öküzler güder!.
buyruğuyle dağa, taşa saldırır kağnı..
Nerde bizim ütekler, [***] Nerde bu iş azmanı?.
Dirlik için yoksulluktan öğüt alır çalışır,
Omuzunda yurdu taşır, başında devlet taşır!.
Öğretiyor yıldızlar, ona dört yanı
bayrağının rengini veriyor kızıl kanı...
Her yarışta şimşeklerden hızalır..
Orduların elinden tek başına kızalır!..
bu afacan, toraman
Öyle yaman
bir ateşken, o sıra, pısır pısır,
Ayakların altındaki bir hasır
Gihi hor,
bir küllenmiş kor
biçiminde kararmış!..
Demek: Yağız bulutlarda yıldırım varmış!..
Ona sor ki: Alğı nedir, vergi ne?.
Gene,
Sor ona ki: dirlik nedir, iş nedir?
bozuk düzen ne demektir, uz gidiş nedir?.
Hey efendi;.

[*] Gezi — Köşe gez koktür - gezi bugün için yaşıyan bir sözdür.

[**] Günü — Haset çekememezlik kıskançlık

[***] Ütek — Her şeyden ürker korkar olmuş yılgın

Onu kendi
kafasıydı, kendi duygusu.
Yuva kurmak sevgisiydi . . geçim kaygısı
Yetiştirip okutmuşl.
kötülükten onu ancak yiğitliği korkutmuş!.
Yoksa senin kulp takarak şu, şuna derler,
Uz yaşamanın başı: ipe, kurşuna derler,
Diye yükselen sesin
Nesine ki ulaşılmaz bir enginde görlesin?..
Gökten alıp Tanrıyı sarayda gülgeleyen,
O gölgeler altında bir altın leğen
Diye sultan tükrüğüne içini tutan,
«Gerçek kulunum!» diye firavunlar avutan
Hey şeytancıl bey efendi;.
bu kendi
İşliyip te kazanan,
Yatağına her gece yorgun, argın uzanan
Etten makine;
Tartadan dağa koşar.. dağdan ekine!.
İşliyerek duyarken o dölünün tadını
Emek ortağı diye başındayken kadını
konakların, sarayın altın kafeslerinde
«Cennetimiz var!» diyen filiz kız seslerinde;
Yüzlerinin perdesi bir yüzülmüş et gibi
Sıyrılmışken utanmadan, bir nispet gibi:
- bizi Tanrı yaratmıştır. nazlı bir çiçek diye,
Seninkine dolmak için çile vermiş çek diye!.
Çalım satıp çatlatırdı zavallıyı işte şu :
Uğursuz şehvet kuşu!..

10 Ağustos 933 Kepsüt

Harmandan Dönüş

Yok, Yok.. yemin
Ederimki o, demin,
Görüp te ben derdini uzun uzun deştiğim,
İki elinden birer dolu ağı içtigim
O içi ölü
Köylü...
O her harman vakti tekme yiyip te geber
Denilen reçber,
Gözlerimin önünden geçti boyun bükerek...
- Acıyı saklamamak söylemek gerek -
Bir yarakanı gibi alın terini
Silen anadolunun yoksul çifcilerini
Düşündüm,.
Onların acisiyle ilkin aci döşendim!...
Padişah Çiftliginde onlar birer ırgattı.,
Devlet arabasına koşulur birer attı!...
Eline kamçı alan şaklatır durur.,
Her şahlanış karşısında bir zebanı kudurur!...
Kızıl başlar el suyile karılmış çamurdular...
Celâliler, torlaklar mayasız hamurdurlar!...
Geçen günü anarken içi kan ağlar
Tasalı Dağlar,
Söyleyinki
Şu tam on yıl önceki
Günlere varasıya,
Gülmüşmüdür bu eller gerçekten doyasıya?,
Mültezimler, öşür diye açar ambar agzını!...
Amma o yıl kıtlık olmuş kim dinler avazını?
Firengiden, Sıtmadan
Kırılır dökülürdün yer, yatak ısıtmadan!...
El, alış verişinde...
Sen, ayaklananların, gece gündüz peşinde!...
Durgu yoktu, durak yoktu düşman kovalamaktan.
Gözlerine kan oturmuş ovalamaktan...
Türklügünle yabancıya karşı kakınç olurdun.,
„Hakkım bu mu?."diye sorsan çabuk korkunç olurdun
Duruşmada sen alt idin, el kazanırdı!...
Kursağına kadar hırsız, binbir el uzanırdı!...
Hakla ancak gelirdin sen beş vakit namaza
Durdugunda yüz yüze ağız ağıza!...
Uzun Tarıh yolunda kanın çağladı durdu...
Arkandan dul analar ağladı durdu!...
Yok, yok,.. bu gün , sen o ırgat..
O kamçılanan at..
O Türklüğü başa kakınç
Olan korkunç
Yaban degilsin!...
Elin çıkar yapısında taban degilsini...
Efendisin, baş eğerek dünya gelir karşına.
Engücü sen, her bir şeyi çektin arşına!.
Padişah sen, yasa sensin, erip buldun Kemâli,
O Kemâlle elde ettin öz istiklâl!.
Arıtıldı yurdunun taşı dikeni;
Tarihine öyle bir çağ açıldıki yep yeni.
Yeniliğe kanından yapıldı aşı,
Tarih bunu at takmıştır: GAZİ SAVAŞI..
Dünya göçse çökmiyecek o temel taşı:
Başımızın üstündedir öz Cümhur başı:

*
* *

Bilirsinki devlet ağaç.. Sen kökü!

Senin gücün kaldırıyor bu yükü.
Devlet denen varlığın ayırdı yok gövdeden:
Onu güden ,
Bir beyin var, bir baş varki döuer onsuz kütüğe
Yahut yeller önünde savrulan tüye!
Devlette de var senin her duyğunun bin katı:
Devlet ile insan demek: bir yapıdır, bir çatı,
Gögde diye bir arada ayrı ayrı çalışıp
Dirlik yolunda, bayâ, birbirine alışıp
İşliyen her parçamız, örnek iş bölümüne
İşlenmezse sebep olur insanın ölümüne!
Dönmek için değirmen bir su ister, yel ister;
İş için de bilek ister, el ister !
Sanma, vurup sirtima bilği dolu bir küfe,
Ortalığa sattıyorum felsefe!
Gerçek sözün kaçamağı, dolambacı yok,
Gören göze kılavuzluk bacı yok,
Eskiden övünüp te güvendiğin padişah,
Ya bir oynak kadının karşısında «Ah!»
Çeke çeke kıyıyordu devletinin verina:
Gömüleri boşaltarak bir gerdek şalvarına,
Yahut bakıp ağzına yabancıların
— Amma sen kıvranmışın elinde sancıların —
Canevinden bir parçeni koparıp veriyordu,
Bazirgân yatağına dondürerek öz yurdu,
Kimlere dert yanardın, kimden arka umardın?
Her açılan gediği, sen derinle yamardın!
Koşup tozdun: silkintinden el zenginleşti.
Her savaşın boşa çıkar, emeklerin beleşti:
"Sevr" konferansında ,
O aç gözlü zebaniler dansında,
Başına yıktıkları tavan kendi damındı,
Orda sana kıyanlar: hep kendi adamındı
Bu gün o « Şark. » denilen
Yokuşlar çıkılarak uçurumlar inilen,
Yılan ıslıklariyle çınlamış yuvaların
Boşluğunu kaplıyan ölümlü havaların
Siyaseti yıkıldı, hep çoktan beri !..
Senin ünlü Gazinin attığı diri,
Sağlam, yeni temele
Ülküsünden çok kurbanlar verdi düşmanlar bile!..
Gür ormanda güre olmuş bir boğa sanılırdın,
Bilek taşı döndükçe hasretle anılırdın!..
Şimdiyse devletlerin her toplantı yerinde
Bir sayılır yerin varki büyükler değerinde,
Attın artık içinden şeytanı., cini,
Salıverdin çöllere ölü taşır hicini.
„Evliya" dan el çekip biniverdin gücüne,
„Tekke" lerde dilenmek gitti en son gücüne!.
Kutlu başın yükselerek göklere deydi!
Bilirmisin eskiden kiligın neydi?.
Ne içinde can verdi, ne ağzında dil;
Tahtalarla örtülüydün, başında kandil!..
Şimdi öyle değil köylüm,
Sana artık yoktur ölüm:
Ta kapının önüne demir yolu gelecek;
Emeginin değeri sayısız yükselecek,
Çifte „Buğu" koşacaksın,
Dönümleri bir çırpıda sürerek şaşacaksın
Bacalar püskürürken göklere duman,
Gerçek altin olacaktır savurduğun şu saman!
Tohumları atıldı o kutlu çığırların;
Yemişini dereceksin mutlaka yarın,
„İki el bir baş için." dedikleri doğrudur:
Senin bütün dileklerin, Hükûmetin uğrudur.
Paşasiyle beyiyle eskiden hükûmetin:
Bir kâğıt fenerdiki içinde yanar etin,,
İkbaline gelince: bir deniz feneriydi,,
Karanlıklar ışığını kaplıyan bir deriydi,,
Şimdi günlük güneşliktir her basdığin yer
Kutluluklar adımına alkış tutar, başeger,,,
Işık ekip ışık biçen ULU GAZİ Güneşin,
Onun ölmez ülküleri can yoldaşın, özeşin!
Seni ancak
Omduracak:
Cümhuriyet " İstiklâli „
Sona kadar yaşasın "Gazi Mustafa Kemal„

4 / Eylûl / 933 Kepsut

İbrahim Şevki

Türk İstiklâli ve İnkılâbı Savaşının KRONOLOJİSİ

19 Mayıs	1919	Gazi Mustafa Kemal Samsuna çıktı
23 Temmuz	1919	Erzurum kongırası açıldı .
4 Eylûl	1919	Sivas kongırası açıldı.
7 Eylûl	1919	Anadolu ve Rumeli Müdafaai hukuk cemiyeti kuruldu.
27 Kâ.evvel	1919	Gazi Mustafa Kemal Ankaraya geldi
10 Kâ. sani	1920	Hakimiyeti Milliye gazetesi çıktı.
16 Mart	1920	İstanbul itilâf devletleri askeri tarafından işgal edildi.
20 Mart	1920	Anadolu demir yolları devlet tarafından işletildi . 1 Kâ.sani 1928 de Anadolu demiryolları devletce satın alındı .
23 Nisan	1920	Türkiye büyük millet meclisiAnkarada açıldı
24 Nisan	1920	Gazi Mustafa Kemal Türkiye büyük millet meclisi reisliğine şeçildi.
29 Nisan	1920	Hiyaneti vataniye kanunu yapıldı.
2 Mayıs	1920	İlk İcra vekilleri heyeti kuruldu .
9 Kâ. sani	1921	Birinci İn önü muharebesi .
20 Kâ.sani	1921	İlk teşkilâtı esasiye kanunu kabul edili.
8 Şubat	1921	Ayıntaba(gazi ayıntap) adı verildi .
16 Mart	1921	Türkiye ile Rusya arasında Moskova muahedesi aktedildi.
30 Mart	1921	İkinci İn önü muharebesi .
30 Haziran	1921	Himayei etfal cemiyeti kuruldu.
5 Ağustos	1921	Gazi Mustafa Kemal Baş kumandan seçildi.
23 Ağustos	1921	Sakaryameydan muharebesi başladı .
19 Eylûl	1921	Gazi Mustafa Kemale büyük millet meclisi Gazi ünvanını ve müşir rütbesini verdi.
13 T. evvel	1921	Türkiye ileErmenistan, Azerbaycan ve Gürcistan arasında Kars muahideri baûlandı .
20 T. evel	1921	Cenup sulhu yapıldı.
31 Temmuz	1922	İstiklâl muhakemesi kanunu yapıldı.
29 Ağustos	1922	Afyon cebhesinde büyük taarruz açıldı .
30 Ağustos	1922	Dumlupınarda baş kumanda meydan muharebesi .
1 Eylûl	1922	Gazi Mustafa Kemal (Ordular ilk hedefiniz ak denizdir ileri) emrini verdi.
9 Eylûl	1922	Ordu İzmire vardı .
1 Teş. evel	1922	Müdanya mütarekesi .
1 Teş. sani	1922	Saltanat kaldırıldı .
24 Temmuz	1923	Lozan muahedesi imzalandı.
9 Ağustos	1923	Halk fırkası kuruldu.
11 Ağustos	1923	İkinci Büyük Millet Meclisi toplandı.
2 Tş. evel	1923	İstanbul itilâf devletleri işgalinden kurtarıldı.
6 „	1923	Türk ordusu İstanbula girdi.

13	„	1923	Kanunla Ankara devlet merkezi oldu
29	„	1923	Cümhuriyet ilân edildi.
30	„	1923	İcra Vekilleri heyeti reisliğinin adı başvekil olarak cümhuriyet icra vekilleri heyeti kuruldu.
5	Kâ.sani	1924	Hafta tatili kanunu kabul edildi.
14	„	1924	Askerlik müddeti azaltıldı
1	Mart	1924	Devlet tarafından demir yolu inşaatına başlanıldı.
2	„	1924	Fırka grubu hilâfetin şeriiye ve evkaf vekâlet lerinin kaldırıl - masını kabul etti.
3	„	1924	Demir yolu siyaseti kanunlaştı.
3	„	1924	Medreseler kaldırıldı.
3	„	1924	Türkiye büyük millet meclisi şeriye ve evkaf vekâletlerinin kaldı - rılması kanunu yaptı.
3	Mart	1924	Hanedan hudut haricine çıkarıldı.
18	Mart	1924	Köy kanunu kabul edildi.
8	Nisan	1924	Şeriye muhakemeleri kaldırıldı.
20	Nisan	1924	Cümhuriyet teşkilâtı esasiye kanunu yapıldı.
26	Ağustos	1924	İş bankası kuruldu.
10	Tş. sani	1924	Halk Fırkası Cümhuriyet Halk Fırkası adını aldı.
16	Şubat	1925	Tayare cemiyeti kuruldu
27	Şubat	1925	Aşar kaldırıldı.
1	Mart	1925	Tütün rejisi satın alındı.
19	Nisan	1925	Sanayi ve maadin bankası kuruldu.
24	Ağustos	1925	Şapka geyildi.
5	Tş. sani	1925	Ankara hukuk fakültesi açıldı.
25	Tş. sani	1625	Şapka kanunu kabul edildi.
30	Tş. sani	1925	Tekkeler, türbeler, zaviyeler kapatıldı.
26	Kâ. evel	1925	Beynelmilel takvim ve saat kabul edildi.
17	Şubat	1926	Türk medeni kanunu kabul edildi. (Türk medeni kanunu ile kadın ailede cemiyette medeni haklara kavuştu
8	Mart	1926	Borçlar kanunu kabul edildi.
13	Mart	1926	Türk ceza kanunn kabul edildi.
19	Nisan	1926	Kabotaj kanunu kabul enildi.
22	Mayıs	1926	Emlâk ve eytam bankası kuruldu.
28	Mayıs	1926	Teşviki sanayi kanunu kabul edildi.
28	Haziran	1926	Türk ticaret kanunu kabul edildi .
3	Teş. evel	1926	İlk heykel dikildi . (saray burnunda Gazi heykeli)
29	Mayıs	1927	Ankara - Kayseri demir yolu işletmeye açıldı.
15	Teş. evel	1927	Cümhuriyet halk fırkası İkinci büyük kongırası toplandı.
15-20	Teş.evel	1927	Fırka kongırasında umumi reis Gazi Mustafa Kemal büyük tarihi nutkunu okudu.
28	Teş.sani	1927	Yurdun birinci nüfüs sayılması yapıldı.
1	Teş. sani	1927	İkinci büyük millet meclisi açıldı . Gazi Mustafa Kemal ikinci defaReisicümhur seçildi.
4	Teş. sani	1927	Ankarada müze önünde Gazi heykeli dikildi.
24	Teş. sani	1927	Anakarada zafer abidesi açıldı .
1	Kâ. sani	1928	Anadolu demir yolları satın alındı.
31	Kâ. sani	1928	Maarif cemiyeti kuruldu
6	Nisan	1928	C . H . F . gurubunda laiklik esası ve teşkilâtı esasiye kanununun dine ait hükümlerinin çıkarılması kabul adildi.
10	Nisan	1928	Teşkilâtı esasiye kanununun dine ait maddelerini büyük millet meclisi çıkardı.
24	Mayıs	1928	Beynelmilel rakamlar kabul edildi.
9	Ağustos	1928	Gazi Mustafa Kemal İstanbul saray burnu parkında harf inkilâbını müjdeliyen nutkunu söyledi .
3	Teş.sani	1928	Türk harfleri kanunu büyük millet meclisinde kabul edildi.
1	Kâ. sani	1929	Millet mektepleri açıldı.
5	Kâ. sani	1929	Mersin - Adana şimendiferi satın alındı.
24	Nisan	1929	İcra ve İflâs kanunu kabul edildi.
24	Mayıs	1929	Devlet memurları maaşlarının tevhit ve teadülü kanunu kabul edildi.
1	Haziran	1929	Zırai kıredi koperatifleri kanunu kabul edildi .
8	Haziran	1929	Millî sanayii koruyacak kanun kabulvedildi.
8	Haziran	1929	Topraksız çifciye toprak verilmesi kanunu kabul edildi.
30	Kâ. sani	1930	Millî tasarruf cemiyeti kuruldu .
22	Şubat	1930	Türk parasının kıymetini koruma kanunu kabul edildi.
16	Nisan	1930	Yeni belediye kanunu kabul edildi.
8	Haziran	1930	Tekaüt kanunu kabul edildi.
11	Haziran	1930	Türkiye cümhnriyeti merkez bankası kuruldu
30	Ağustos	1930	Ankara - Sivas demir yolu açıld.
23	Mart	1931	Türk çocuklarının ilk tahsillerini Türk mekteplerinde yapmaları kanunu kabul edildi .
26	Mart	1931	Üçüncü büyük millet meclisi intihabı yenilemeye karar verdi.
1	Nisan	1931	Ölçülerde metre ve kilo sistemi kabul edildi.
15	Nisan	1931	Türk tarihi tetkik cemiyeti kuruldu.
23	Nisan	1931	Fevzi paşa - Malatya hattı işlemeye açıldı.
4	Mayıs	1931	Dördüncü büyük millet meclisi açıldı.
10	Mayıs	1931	Cümhuriyet halk fırkası üçüncü büyük kongrası toplandı .
19	Şubat	1932	Halkevleri açıldı.
23	Nisan	1923	Balıkesir-Kütahya hattı işlemeye açıldı.
5	Temmuz	1932	Buğday kanunu kabul edildi .
12	Temmuz	1932	Türk dili tetkik cemiyeti kuruldu.
26	Eylûl	1932	Türk dili kurultayı toplandı.
15	Kâ.evel	1932	Samsun - Sivas hattı işlemeye başladı.
4	Nisan	1933	Antalyaya demir yolu yapılması kanunu çıktı.
27	Nisan	1933	Adana - Fevzi paşa hattı açıldı.
25	Mayıs	1933	Dış borçlar meselesi halledildi.
29	Mayıs	1933	Kömüre giden demir yolunun yapılması kanunu çıktı.
12	Haziran	1933	Bakıra giden demir yolunun yapılmasına başlandı.
29	Haziran	1933	Sivas - Erzurum demir yolunun yapılmasına başlandı.
1	Ağustos	1933	Eski İstanbul darülfününu yerine Türk üniversitesi kuruldu.
2	Eylûl	1933	Ulu kışla-Kayseri hattı bitti.

10 Yıl

Yahut

Tarih içinde

Analar bu toprağın tutarlarken yasını ,
Hiç bir evlât silmedi vatan hatırasını
işlediği kalbinden, damarından, kanından
Bir adım ayrılmadı bu ana vatanından
Ne tali, ne tevekkel, tek bir şey tanımadı
îmanına güvendi Türk genci, Türk evlâdı.
Yıldırımdan hız alan ok yayından fırlâdı
Gazi Mustafa Kemal bu yıldırımın adı.
Gök ağlâdı bir yandan gözüne kıskanarak
Güneş soldu saçından, imrenerek, yanarak
Örnek kıldı Arslânlar sesini kahramanın
Hemen dili tutuldu onu gören insanın .
Vatanın mahvoluşu açtı bağrında yara ,
İstanbul, Samson, Sivas, Erzurum ve Ankara
Kahramanın evvelâ gezdiği saha bunlar.
Ardındanda Ankara , İnönü, Dumlupınar
Sakarya hârıkası dizilir peş peşine .
Cihân parmak ısırdı bu hızla gidişine .
Bir hamlede çıkardı istiklâli en başa ,
Aktı sınırdan sınıra, koştu savaştan savaşa
Mavi yıldırım diz, kahramandır kimisi
Onu tam anlatamaz bunların hiç birisi .
HemGazi,hem yıldırım,hemde kahramandır o
Bir eşi yetişmemiş emsalsiz insandır o . .
Yoktan yarattığını dünyada bilir , bizde
Onun büyüklüğünü saklarız kalbimizde.
Bunca yıl , bunca asır, eğilmemiş olan Türk
"Gökten işaret alan„dünyaya nam salanTürk
Görünce o en önde Mustafa Kemalini
Yolunda ant içererek aldı istiklâlini.
İstiklâlin ilk günü yirmi dokoz teşrindir.Bu
büyük kurtuluş gün bizim,türk milletinindirBiz
varız, her zaman diyen bütün milletler ancak
Cümhuriyet kurararak dünyada yaşayacak
10 yıl oldü Türkiye cümhuriyet kuralı ,
Bu dikilen ağacın yükselmekte her dalı
Bu on yılın içinde olan şey ne kadar çok
Yapılan inkilâbın dünyada bir eşi yok .
Düşündükçe onları ansızın baş dönüyor.
Bu kısacık on sene , on asır görünüyor.
Tapıyor bütün cihan Türkün inkilâbına
Bizi çekemiyenler sığamıyor kabına .
Gazi Türkiyesini dile alan her insan
Aklın alamıyacağı çok şey görüyor. İnan.
Bu yurda gazisinden şeref doldu, şan doldu
Bu günleri yaratan Mustafa Kemal oldu.
Böyle büyük inkilâp yaratan Türktür ancak
Gazi başta oldukça daha neler yapacak .

Ey Türklük, türk gençliği,Gaziyi bil ve tanı
Kurtaran yaşatan şu gördüğün vatanı .

[Seyirciler hep birden]

Yaşasın Cümhuriyet, Yaşasın Türk vatanı.

Balıkesir

R. G.

Milliyet ve Cümhuriyet

Hepimizin hatırlayacağı kanlı ve karanlık bir devir; (İstibdat ve meşrutiyet), yani (imparatorluk ve hilâfet devirleri ki bu kanlı devrede - bilhassa hürriyet senelerinde - «meşrutiyet» fikri « milliyet » fikrine galebe çalıyordu. Ne zaman ki vatannan bir çok parçalar kaybettik; işte o vakit (milliyet) çilik « meşrutiyet » fikrini bozdu ve ancak o anda « milliyet » hisleri uyandı. Ve bu histir ki « kuvvei milliye » yi hazırladı ve Anadolu zaferini vücude getirdi.

Geçmişleri hatırlayarak « osmanlı tarihi» ni açar okursak bugün « Milliyet » fikrinin bizi ne derecelere kadar taalî ettirdiği dehal anlarız.

Osmanlı tarihi.. Kan ve irin kokan, feryat ve hıçkırık sesleri işidilen mezbahanın tarihi!. O cellât padişahların masal ve efsane kitabı!. İmperyalizmin bir panoramaSından başka bir şey olmayan o altı yüz senelik hikâye kitapları, bize Osman oğullarının açtığı felâketlerden bir fikir verebilir. İşte bu neslin son hain evlâdıda son ve feci bir cinayetle o felâket serilerini hitama erdirmek istiyordu. Fakat sabırlı ve kahraman Türk, Osman oğulları nesline, kendisine müslüman süsü vererek halife namı altında alçakçasına bir bir rol oynamak istiyen o hainlere itimadı kalmamıştı. Nihayet, başta Büyük Cazimiz Mustafa Kemal Hazretleri olduğu halde o müslüman kılıklı halife hainine ve bütün Anadoluyu baştan başa istilâ eden ecnebi kuvvetlerine karşı isyan ederek birleşti ve milliyet fikir ve gayretile az zaman zarfında yüz binlerce düşmanı denize dökerek zaferini kazandı. Ve « Türkiye Gümhuriyeti » tesis etti.

İşte aziz okuyucu! Bugün emsalsiz tezahüratla kutluladığın gün , o şerefli büyük günün hatırasıdır. Şu toparlak ihtiyar dünya üzerinde emsali görülmüyen on, on beş senelik bir mücahede, azimkâr Türkün maziden aldığı acı tecrübelerle (Milliyet) fikrinin doğurduğu (Cümhuriyet) dir.

Cümhuriyet devri , Türkün şan , şeref ve itilâ devridir . Her sahada harikalar , zaferler gösteren mütekâmil Türkün atiyide feth ederek sahip olacağına hiç şüphe etmemelidir.

Binaenaleyh; Cümhuriyetin ilânı gününü her sene bu günden daha samimi yad ve tebcil ve bu idareyi bize ihda eden Gazi Mustafa Kemal Hazretlerinede dua ve teşekkür için büyük ve millî bir borctur.

Çağış . 29-10-933

Kâdı zade
İ. HAKKI

Marş

Gazi Kemal tek başına bir ordu
Esirlikden o kurtardı bu Yurdu
Büyük Millet meclisini o kurdu
Türk adını dünyalara duyurdu
Onu Vatan bunun için doğurdu

✻

Gazi Kemal Cumhuriyet temeli
Üstümüze gölge saldı heykeli
O gölgenin sınırına gireli
Bütün Millet bir orduyuz bir ordu
Yaşatırız baba oğul bu yurdu

✻

Hizmet etmek borcumuzdur vatana
Çünkü ordu Türk oğluna öz ana
Çelik gibi perçin olduk yan yana
Dünya duysun bir orduyuz bir ordu
Yaşatırız, kuşatırız bu yurdu

Pelit köy *RUHİ NACİ*

Belkahve

Erkek, kadın, genç, yaşlı bir muallim grubu
Başında liderleri gidiyor köye doğru .
Yüzlerde neş'e sevinç, göğüsler birer çelik.
Zafere hazırlanan ordu gibiydi gençlik .
Saatlar yürümiyor , geçmiyor dakikalar,
İnmeler gezinmeler bitmiyor bu intizar.
Kamyonun da kalbinde başladı bir halecan
Bir düdük, bir sarsıntı hareket ettik o an.
En önde otomobil, arkasında kamyonlar
Onlarda da bir yeni köycülük ülküsü var.
O ne neşe idi yarap ne tatlı halecandı
Koşan kamyonlar değil, kanatlanmış imandı
Sağa, sola selâmlar, neş'e şataret saldı
Arkada koyduk şehri ören yoluna daldık.
Tabiat öyle güzel ve öyle bezenmiş ki
Denişiyor muttasıl çevrilen şerit gibi.
Rengârenk çiçeklerle şu tarlanın köşesi
Vadi, tepe, şu sırtlar, bir şark halı müzesi
Patıska topu gibi güzel yol açıldıkça
Bazan vadiye indik, bazan çıktık yamaca
Bir kadın kollarıdır. Sarılmış dağa yollar
O kollarda hem korku hem de vahşi bir zevk var
Soluyarak kamyonlar başladı tırmanmağa
İzmire hâkim olan bir tepeye, bir dağa .
Bir inkılâp tarihi bastığımız topraklar .
Her hatıra yollarda o tarihten yapraklar.
Önce burdan gördüler maşukası İzmiri
İzmire gönül veren Türkün asil askeri.
Hedefi Akdenize ilk ordu burdan geçti
ULU GAZİ eliyle şu çeşmeden su içti.
Tarihi değil bu yer bizatihi tarihtir.
Temaşası kalplere ebedi neş'e verir-
Şurda yeni bir mektep kanat germiş ovaya
Köydeki yeni ruhu seyret bak doya doya.
Taştan şiir denecek Kütahya çinisiyle
Süslenmiş bir eseri göstererek eliyle ,
Taşan halecaniyle anlattı Vali Paşa :
"Amelenin azmini temsil ettik şu takla
Türkün gayyur işçisi dağ deldi, kaya yardı
Bir beyaz şerit gibi yolu dağlara sardı.
Dün beline bir kuşak başına sarık saran
Könlü bu gün dağlara yol sarıyor bıkmadan
Karabel burdan başlar burdan dağa tırmanır
Bu yolla dağa çıkan hüsnü mutlakı tanır.
Öyle hava vardır ki bu çamlı tepelerde
Katra katra şifadır bin hastaya bin derde.
Burda çamlar uzanır tehevvürle isyanla
Bir damla su vermiyen o insafsız semaya.
Kışın da yaptığından pişman olup her an
Ak saçlıyle secdede af dilenir semadan.
Kayalara yaslanmış karşıda Hitit baba
Türklüğün kudretini haykırıyor semaya.
Her konakta, her köyde mektep, mektep, hep mektep
Doğan yeni imanın delilidir bunlar hep .
Yollarda amele köylerde keser sesi
Bu izler yeni yolda köylünün yükselmesi.
Susturulurken taşla köylüdeki her enin
Sultanların bitmiyen zevki israfi için
Şehirden köye giden dün iki kuvvet vardı:
Birisi zabtiye idi diğeri tahsildardı .
Para toplar tahsildar, asker ister zabtiye
Soran olmaz amma verebilir mi diye.
Cümhuriyetin eli hayat verdi zevk verdi
Ölümü bırak dedi, yaşamayı gösterdi .
Şimdi de köye gelen: bilgi, mektep ve yoldur
Bu yeni üç kuvvetle köylüler mesut oldu.

*

Dişinden tırnağından artırdığı para ile
Taşıyle toprağıyle elindeki yarayle
Köylünün yükselttiği o irfan mabetleri
Yıkarak taassubu gitmek için ileri.
Müşfik bir anne gibi açmış ta kollarını
Bizleri bekliyor hep. Bularak bir yolunu
Koşalımın köylere . O köyler ki : dağında
Ormanında, evinde, deresinde, bağında
Sihhat var , doğruluk var , samimiyet ve aşk var .
Köylüyü seven insan köylü kalbinde yaşar.
Elem mi var kalbinde bir teselli bulursun.
Billur deresi gibi akarsın durulursun.
Mayişet derdi mi var sudan ucuz orası.
Süde su karıştırmak şehrin bir yüz karası.
Ne sütte su bulursun, ne yağında bir hile
Köylülerin safveti anlatılmaz bu dille.
Sinema yok : dans yok , kordonu yok , parkı yok
Fakat bütün yokluğu unutturan zevki çok.

Sadık

Kara günler: 5

İLK PATLIYAN TOP

Alev gökleri sarmış.. İçinde can yıldızları tutuşan kıvılcım yağmurile Aydın , kıp kızıl ...

Yunan topları delirmiş, acı acı gürlüyor .. İncir dallarına fossadak saplanan kurşunlar hıncını alamıyor ...

"İşgal„ kasırgasının bu yakıcı hortumları karşısında Aydını üç baştau tutan yikitler, yangını kanlariyle söndürmeğe çalışıyor !..

"Mendires„in kaygısız sularına karşı Aydın , kızıl saçlarını silkeliyerek , kıvılcımlanmış gövdesile silkinerek, acı içinde kıvranmakta !..

Bir aralık , bir şey sürür gibi ilerlemekte olan bir efe kalabalığı göze çarptı: Çine köprüsünün öbür başından toparlanmış, Aydına doğru gidiyor ; ortalarındaki şey, göülü yavuklusunda.. Başı baskı, sıkı altında bir yosma gibiydi. Efeler, ellerine saçını dolamış, kaçırıyorlar sanki... Arkalarından kovalayan da yok. . . Aralarında direnüp te gitmem diyen de yok ...

Yalnız , bütün dünya , kanıyan savaş yaralarını artık sararken yeninden; ateşe atılmış bir elin yanık çıgrışlarına ne bakan var.. Ne aldırış eden !..

Padişah, kullarına ant ettirmişti: Karada .. Denizde .. Havada kendisine bağlı kalacaklarından kuşkusu yok . . Onun için ortalıktan ne canlı bir ayaklanış umuyor ne gerçek bir yüz çevirme !

İşte:

Aydın cehennemler içinde..

Yunan topları kudurmuş.. Ortalığı ölüm kasıp kavuruyor!..

Daha, bizim obüs topları ağız açacak!.. Arada dir ant varmış ki boşuna kuruntutuya veriyor her kesi !..

Tevekkeli sarİlmamış efeler taplara;bu meydanda bir top patlatmak, açıktan açığa ayaklanmak demek! amma, efelerin padişaha madişaha içilmiş antları filân yok. Onun için bu işe, ilkin onlar zorlamış olsunmuş!..

Halbuki ant nedir? Bunu ne kitap karası söyler, ne el dili..

Göz göre göre ülkesine düşman el atmış.. Can yuvalarına ot salınmış bir devlet başı ile onun kuliarı, bu sırada kendi varlık kayğularına kapılmış, keyf çatıyorlardır!.

Ne yazık ki çok büyüklerin çoğu İstanbulda..Ortancalar da ötede beride, işlerinin başında, ıkırçınliğe[*] kapılmış.. "Modros„ ateşinden Türk varlığını kurtarmak için maşa araştırmaktalar..

" Yüreklilik„; içine yılan düşmüş bir kavanoz!.. Bu soğuk cama el değdirmek kimin nesine?

Dünyamızdan, irişilmez yollarla ayrılmış yanan bir düneş var ki,özü özümüzde kaynıyor.Dirim mayamızı, bütüu varlıklar ondan alıyoruz.

Kar altında sıcacık yeşillikler.. Kaynar sıcaklarda sovuk sular onun işidir. Geceleri kümüşe boyar, karanlıklar üstüne şıpır şıpır damlıyarak ışıldar ! . Onun sıcağile yaşar, ışığile görür, varlığile dururuz. Kim diyebilirki bu güneş sönecek te dirim bitecek ?!.

Bu benim milletimdir ki ölmemiştir , ölmiyecek . Varlık yollarında akıttığımız kan çağlıyanlarından fışkırmış bir güneş bekliyoruzki işte doğu kızartısı , ufukları sarmağa başlamış.. Daha önsüz günlerden onun ateşile için için beslenmiş yıldızları vardır içimizde... Şu yas karartısında ışıldamaz da neyler ?

[1] İkirçinlik — tereddüt

Yaşasın Yürük Ali !. Kıroba yollarından tutup ta İtalyanların gözü önünde Aydının alnacına kadar yanaştırdığı toplara can verecek..Şan olacak, işte; obüs taburu kumandandanı , bir kalabalık içine alınıyor; yemin bozdurulacak!

— Biz ant , mant bilmiyiz , oyuncu padişaha küvenimiz, sözümüz kalmamıştır. Buyruk bizim !..

Bu gürültü arasında mülâzim Mahmut, içinden gelen bir atılışla kimseye bakmadan , boynu bükük topun başına koştü . Korkunc bir heykel gibi dikilerek yökünü Aydına verdi. Uzattığı kolile koca dünyayı kakıştıra kakıştıra kumandaya başladı.

— Yaşa Mahmut, yaşa !..

— Ateeeş !

Bu gümbürtü, öyle bir sesti ki içli dağlar , dünya yaratılalı daha bir böylesini duymamış !..

Bu bir sesti ki ne Nuhun gemisini dolduranları avutandan duyulmuştur , ne de İsrafilin boynuzundan çıkabilir .

Bu bir sesdi ki minarelerden çağlıyan ezandanda ulu ... Başı darda kalanların andığı tanrının adındanda ulu ...

Şehit kanlarının fışkırtısı, ninnisiz beşiklerin öksüz gıcırtıları.. Bogazlanmış anaların son hıçkırıkları hep bu sonsuz seste gükredi. İçimizden dinliyorduk. Ne yaman bir sesmiş ki ilk gümbürtüde tılsımından ne düşman toplarından soluk kaldı.. Ne kurşunlarında can!..

Kendi elile ta avcıların gerisine kadar getirdigi topun ilk patlayışından hız alan yürük Ali, İstasyon tarafından.. Arap Nuri, Danışmetli İsmail efe.. Dokuzun kızanları filân yukarılardan, Top yatağından Aydına saldırdılar.. İlk atılışta Aydının ateş kanatlı kapılarını omuzlayıp söktüler!.

Meger Turkler, Aydını sarınca arka alamıyan Yunanlılar, hıncından Türk mahallelerini kuşatmışlar.. Sokak başlarına süngü dikmişler.. Şurdan burdan, evlere ateş vermişler.. Can korkusundan sokaga fırlıeanlar, süngülere lokma olmuş...Ateşler içinde çırpınanlar da pervane gibi yanmış!..

Zeybeklerin girdiğini gören yerli Rumlar, hep inlerine çekilmiş!..

Bu sırada, Fırka kumandanının ilk işi Avrupanın bu yoz ılgarcılarının ettiğine karşı, yerli Rumları korumak olmuştur: Bütün gece, daha sönmemiş bir yangından kömür kesilmiş gövdeler... Camı avlularından memeleri koparılarak, karınları deşilerek, apış araları yırtılarak yerlere çalınmış can çekişen kadınlar... köşeden bucaktan beyinlerine mıh çakılmış soluksuz yavrular... Agızlarına aygıtları sokulmuş ölü delikanlılar... Etekleri kana boyanmış, yüzleri yerde, ölüm bekleşen kızlar... işte bunların hepsi:

" Vilson prensipleri „ nin medeniyet âlemine andaç bıraktığı acılı, acıklı tablolar... Yunan süngülerile çizilmiş ... Kıyıcı elleri kan ve ateşe batırılarak yüzlerine ölüm gülgeleri vurulmuş gerçek "görek„ lerdir [1] . Dağlarda yapmadıkları kalmıyan zeybeklerin buna katlanışına şaşmamak elden gelmez; yerli rumlardan öcalmasını düşünen bile yok içlerinde ...

Bir sıra geldi ki İzmirden epey arka alan düşman, ansızın, bastırdı; vakıa daha ilk topumuz patlamadan, her yükü üstüne alarak kendisini ortaya atan " Hacı Şükrü bey„ cephe kumandanlığını ele almıştı. Niye yararki daha toparlanıp ortalığa çeki düzen vermeden baskına uğranılmıştı .

Bu ana baba gününde , Aydının kara bir örenliğe dönmüş Türk mahallelerinde daha yatışmamış bir öfkeyle tepinen alevler kan ve can kokarken beri yanda da bütün varile yogile sapa sağlam bırakılan koca Rum mahallesine dönüp bakılmamıştır bile !.

Dünyaca barbar tanınmış Türkün büyüklüğü karşısında, bir gün gelecek ki düşmanlar da baş eyecek..İlk patlıyan top gibi son topumuz da medeniyet dünyasına yeni bir döğu varlığının sönmez yalımlarını aşılıyacak., Ululuğumuzu alkışlatacaktır!.. Ah o günler!..

İbrahim Şevki

[1] Görek —manzara

Muallim Mektebi

Ballkesir Erkek Muallim Mektebi ilk defa 1910 scnesi birinci teşrininde neharî ve bir sınıfll olarak şimdiki Doğum evi binasında açılmıştır. O sene mektebin kadrosu bir müdür, bir muallim, blr seyar muallim, bir de jimnastik ve elişleri mualliminden ibarettir. Jimnastik ve elişleri muallimi bulunan hafız Kemalettin bey ayni zamanda kâtiplik vezifesini de görmektedir. Bunun harıcinda bİr bevap bir de kapucu kadroyu tamamlamaktadır.

1911 - 1912 ders yılında mektep yine neharî ve doğum evi binasında, fakat iki sınlflıdır. Kadrosu da eski kadroya bir tarih - coğrafya, riyaziye ve malûmatı medeniye muallimliği ilâve edilmek suretfle fazlalaştırılmıştır.

1912 - 1913 te mektep yine ayni binada ve neharidir. Bu sene mektebin birinci sınıfına talebe alınmıyor. Senenin nihayetinde üçüncü sınıftan (26) talebe mezun ediliyor. 22 - 23 mevcuttan ibaret olan ikinci sınıfta Ankaraya nakledilerek mektep bu senenin ağustosunda lâğvediliyor, ve bir sene mülga vazıyette kalıyor.

İkinci defa 1914 senesi eylûlünde leylî olarak iesis ediliyor. Talebe mektebe musabaka ile alınıyor. Neticede musabakaya iştirak eden (83) efendiden (40) ı kazanıyor, ve bu kazanan efendiler mektebin birinci sınıfını teşkil ediyorlar. Musabaka imtihanları simdiki Kız Ortamektep binasında yapılıyor. İmtihanlardan bir hafta sonrada yanan eski Mithat paşa mektebi binasında (1) tedrisata başlanıyor.

Mektebin bundan sonraki safahatını esas iki kısımda mutalaa etmek mümkündür.

1 — 1914 den 1920 ye kadar olan safha ,

2 — 1923 den 1933 senesine kadar olan safha ,

1 - İkinci tesis senesi olan 1914 den Yunan işgaline tesadüf eden 1920 yılı ikinci ilgasına kadar olan birinci kısımda tali olarak üç safhada mutalaa edebiliriz:

A - işgal ettigi binaları
B - Sınıf ve mezunları
D - Muallim kadroları

a - 1914-1915 ders yılında muallim mektebinin, yanan eski Mithat paşa mektebi binasının işgal ettigini yukarıkı satırlarımızda arz etmiştik . 1915 - 1916 senesinde bazı sebeblerden dolayı mektep şimdiki Dumlupınar ilkmektebi binasını işgal etmiştir . 1917-1918 ders yılında bu defa Dumlupınar mektebi binasınıda terkederek yine şimdiki Doğum evi binasına nakletmiştir . Burada 1923 ders yılı ortasına kadar kalmıştır.

b - 1915 yılından mektep bir sınıflı olarak açılmıştır . 1915 yılını takıp eden üç senede her sene bir sınıf ilâve edilmek suretile 1918 senesinde dört sınıflı ve tam devreli bir muallim mektebi olmuştur . Muallim mektebinin beş sınıfa çıkarıldığı 1925 yılına kadar - Yunan işgali esnasındaki ilga yılları müstesna - ayni şekilde devam etmiştir. Yunan işgaline kadar olan müddet zarfında mektep 1917-1918 ders yılında 2 , 1918-1919ders yılında 5 mezun vermiştir.

d - Muallim kadolarına gelince : 1915 yılından 1920 yılına kadar muallim mektebi ders tahavvülü itibarile o kadar değil, fakat muallimlerin tahavvülleri itibarile mühim değişiklikler geçirmiştir.

(1) Yanan eski Mithat paşa mektebi 1907 - 1908 seneleri Mehmet Ali Ayni beyin mutasarrıflığı zamanında yaptırılmıştır . Bir sene zafında yıkık bir hamam yerine yaptırılmış, ve bu hamamın enkazı bina için kullanılmıştır. Mimarı o zaman belediye kalfası olan Hıristodur .

2 - Üçüncü açılış yılı olan 1923 senesinden içinde bulunduğumuz 1933 yılına kadar olan ikinci kısmı yine yukarıdaki gibi tali olarak üç kısma ayırabiliriz

A — İşgal ettiği binaları

B — Sınıfı ve mezunları

D — Muallim kadroları

A - Binaları : 1923 senesi muallim mektebinin üçüncü açılışınna tedrisatı yine Doğumevi binasında başlanıyorsa da mevcut bina mektebe kâfi gelmediğinden bu senenin kâ. evvelinde Vekâletin emri üzerine lisenin işgal etmekte olduğu şimdiği erkek ortamektep binasına nakledliyor.[1] Burada 1932 senesi Nisanına kadar kalıyor . 1932 nisanında Erkek orta mektep binasımda terkederek elyevm işgal etmek-işgal etmekte bulunduğu Necati B. muallim mektebi binasına nakledliyor .

b - Sınıf ve mezunlarına gelince: muallim mektebi 1923 yılı üçüncü açılışında dört sınıflı olarak görürüz. 1922-1923 deyılında (12), 1923-1924 ders yılında (8) mezun vermiştir. 1922 yılında vekâletın emrile Muallim mektepleri 5 sınıfa çıkarılıyor. Bu itibarla 1925 yılında diğer vilayetlerdeki muallim mektepleri gibi, Balıkesir muallim mektebi de mezun vermemiştir.

Muallim mekteplerinin 5 sınıflı hali 1932 yılına kadar devam etmiştir. 1925-1629 ders yılında (12) , 1626-1927 (22), 1927-1928 de (31), 1928-1929 da (49) ' 1929-1930 da (18), 1930-1631 de (35)' 1631-1932 de (28) mezun vermiştir. 1932 yılında yine vekâletin emrile muallim mektepleri altı sınıfa çıkarıldığından Balıkesir muallim mektebi de altı sınıfa çıkarılmıştır. Bu itibarla 1932-1933 ders senesinde mezun verilmemiştir.

1932 senesinden itibaren Vakâletin emrile muallim mektepleri lise seviyesinde üç sınıflı olmuştur . Bu seneden itibaren muallim mekteplerinin birinci ikinci ve üçüncü sınıflarına talebe alınmıyor . Yalnız dördüncü , beşinci ve altıncı sınıflarına alınıyor. Dördüncü sınıfa, yani şimdiki halile 1 nci sınıfa ortamektepi ikmal etmiş efendiler müsabaka ile alınıyor.

1933 senesinde beşinci sınıfı ikmal eden talebe mezun edilmiyerek , bunlar altıncı sınıfı teşkil etmişlerdir. Bu suretle muallim mektepleri ufak bir farkla Lisenin ikinci devresine muadil bir şekle konmuştur.

1933-1934 senesinde Balıkesir muallim mektebi dört sınıflı ve tam devreli olup Necati B. mualjim mektebi ismini taşımaktadır. fakat ayni binada lisenin ikinci devre sınıflarında tamkmlanmış bulunuyor. b- kadrolarına gelince : 1923 senesinden 1933 yılına kadar geçnn zaman zarfında muallim mektebinin dört ve beş sınıflı halinin devam etmesi ve daha sonra lisenin-de ayni binada muallim mektebi ile birleştirilmesi muallim kadrolarında bir şişkinlik husule getirilmiştir. Bu gün muallim mektebinin lise ile tevhit edilmiş hali ile kadrosu: bir müdüt, iki muavin, iki riyaziye, bir tarih, bir coğrkfiya, bir edebiyat, bir fizik, bir kimya, iki fransızca, üç felsefe ve tedris usulü, bir tabiiye, bir resim, bir musiki, bir işdersi, bir beden terbiyesi muallimlerinden ibarettir.

(1) Şimdiki orta mektep binasının temelleri 1888 senesinde atılmış isede ancak 1890 senesinde yapılmağa başlanmış ve 1896 senesinde ikmal edilmiştir. Binanın inşaatına nezaret eden saatçi İbrahim Etem efendidir. Mumaileyh hicri 1262 senesinde Bandırmada doğmuştur. İptidai tahsili ve hususi tahsilden sonra biraderinden saatcilik san'atı öğrenmiş ve Balıkesirde tavvattun etmiştir. İbrahim Etem efendi Belediye riyaset ve azalığında Balıkesir ticaret ve maarif komisyon azalıklarında ve itam müdürlüğünde bulunmuştur .

Vilâyetin On yıllık Eserlerinden Bazıları

BELEDİYE

Hesap İşleri

Cümhuriyetin tarihi ilânından on sene zarfında belediyece 99494 Lira tahsil edilmiş ve 993095 lirada sarfedilmiştir.

Masrafların tasnifi itibarile kaldırım ve lagım için 94981 Bostancı deresinin kapatılması masrafı olarak 22502 itfaiye arazöz ve motörpop bedeli 20598 Mahfeli askeri binasının inşası masrafı 11300 Dispanser binasının mubayaa ve tadil bedeli 12405 itfaiye garajı inşa masrafı 6480 parklar ve bahçeler masrafı 5111 halen kolordu karargâhı olan bina bedeli 8566 istimlâk bedeli dahil olduğu halde vucuda getirilen zahire hali masrafi 37984 hayvan pazarında hayvanların barınmasına mahsus mubayaa olunan bina dedeli 2250 fıkarave acezeye yapılan muaveneti naktiye 27201 suların şehre isâleye ıslahı masrafı 99347 tanzifat ve tathirat masrafı olarak 114526 statyom, coçug parkı elektirik santaralı vesair mahaller istimlâk bedeli 24516 fıkara ve acezeye ilâçlar bedeli 4135 itfaiye müstahtimine verilen ücretler 37845 mezruat mülâhazat masrafı 28745 çıkmaz sokakların da açılma masrafı 18972 muhtelif hidematı Belediye masrafı 295714 ve Belediye memur ve müstahdimini maaş ve ücreti de 122176 lira sarf ve tediye edilmiştir.

Evlenme İşleri

Türk kanunu medenisinin mevkii meriyete geçtigi 4 - Teşrinevvel - 926 tarihinden 8 - 10 - 933 tarihine kadar yedi sene zarfında belediye evlenme salonunda 1374 çiftin tarifatı kanuniye dairesinde akitleri icra kılınmıştır,

Sıhhat İşleri

Cümhuriyetin tarihi ilânından sonra açılan Belediye muayene yurduna on sene zarfında 21809 hasta müracaat etmiş 12340 hastaya reçete verilmiş 6151 muhtacı muavenet oldukları tahakkuk ettiğinden belediyemizce meccani ilâç verilmiştir.

3146 hasta memleket hastanesine sevk edilmiş 172 hasta hariç hastanelere gönderilmiş ve 2870 hasta muayeneye gelemediklerinden evlerinbe tahtı tedaviye lınmıştır.

18 8 932. Tarihinde tesis edilen süt çocuğu muayene ve müşavere evine iki sene zarfında 518 çocuk muayeneye getirilmiştir harici hastalıklardan 10703 ,nisai hastalıklardan 228 kulak,boğaz,burun dan 2064 dahiliden 7900 gözden 11441 çocuk hastalıklarından 2690 cildiyeden 12469 hasta Mürecaat ederek haftada birer saat ücretle devamları temin edilen mütehassıs Etibba tarafından muayeneleri icra edilmiştir.

Belediyenin iki ebesi tarafından 852 fennî doğum vakası tesbit ve 2839 çifte evlenme sıhhat raporu verilmiştir.

Yenilecek ve içilecek 7844 madde muayene edilmiş ve muayene neticesinde1623 adedi muvafık ve 1221 adedi gayri muvafık görülerek bunların şatışları menedilmiştir. 235 adet madde berayi tahlil kimyahaneye gönderilmiş 103 adedi saf görülmüş ve 124 adedi tahlil neticesi mağşuş görülduğünden bunlarda imha edilmiştir. Senede dört defa sıhhî muayeneye tabi 5967 esnafın muayeneleri icra edilmiş ve 52 esnafın muayene neticest hastalığı tahakkuk ettiğinden icrayi sanattan menedilmiştir.

Otel, han. haman. kahvehane, kazino, lokanta, fırın, bakkal, berber ve saire gibi muayene ve teftişe tabi 4171 mahal teftiş edilmiş bir sene zarfında bir defa teftişi zaruri bulunan 14639 esnaf teftiş edilmiştir. Bu teftiş neticesidde 7218 muvafık 6390 na tenbihat ve 1061 nin tecziyesi teklif edilmiş ve belediye eneümenince kusurları nisbetinde tecziye edilmişlerdir. 214 hasta kuduz şüpheli hayvanlar tarafından ısırılarak belediyeye müraat etmiş 137 hasta kuduz tedavi hanesine gönderilmesine fenni lüzum görldüğünden İstanbul kuduz tedavihanesine gönderilmiştir. 1308 acize belediyemiz tarafından bakılmış ve 4006 acize ücret verilmiştir.
4315 Talebeye mektebe kayt olunmak üzere muayene ve sihhat raporu verilmiş ve emniyet müdürlüğünce gönderilen hafta muayenesine tabi 419 umumi kadın muayene edilmiştir.

Merkezi vilâyette 1820 si kadın ve 1859 zu erkek olmak üzere muhtelif hastalıklar ve esbabı saire ile vefat edip defnine ruhsat verilen cem'an 3679 ölüm vık'ası tesbit edilmiştir.

Bir yaşından 60 ve daha ve daha yukarı yaşta on sene zarfında 3679 ölüm , tesbit edilmiş ve tarifat dajresinde imha edilen ölüm fişleri Ankarada istatistik Umum müdürlüğüne gönderilmiştir.

Veremden 308, difteriden 12, kızıldan 67, yılancıktan 4, şarbondan 7, tatanostan 3, hummayi nefaseden 10, piretifostan 2 , kızamıktan 3 , iltihabı sehayadan 1 , boğmaca öksürükten 12 hastanın vefat ettiği anlaşılmıştır .

Baytar işleri

Asri belediye mezbahasında on sene zarfında 42,320 koyun , 122,460 kuzu , 36,146 keçi, 10,851 oğlak , 16,463 sığır , 3,064 dana , 3,149 manda , 126 malak , 325 deve zabhedilmiştir.

Umumi tederrün neticesi 49 sığır imha edilmiş 748 kısmın imha edilen müteder-rin kebat ve re'e, distemotos, 7205 ekinekok re'e, kebat 8,208 zafiyet umumiye , 33, şarbon 12 vak'a tesbit edilmiştir.

Ruam noktayi nazarından 4,528 hayvanatı fersiye senede iki defa muayene edilmiştir. Ruam marazı sariyesinden 11 hayvanatı feresiye itlâf edilmiştir. Verem noktayi nazarından seriri muayene ve tüberkülin 400 hayvana tatbik edilmiştir . Kuduz şüphesile 214 kedi ve köpek müşahede altına alınmış bunlardan 17 si kuduz arazı gösterdiklerinden itlâf edilmiştir. 2,012 başı boş köpek itlâf edilmiştir. On sene kasabada çıkan şap hastalığından 1,305 hayvan muayene edilmiştir.

Fen İşleri

On sene zarfında şehrin su ihtiyacatı için Belediye Bütçesine 167834 lira tahsisat vaz edilmiştir. Bu tahsisattan şehrin ihtiyacına kâfi gelecek içme suyu onbir kilometrelik mesafeden fenni bir şekilde font borularla şehre getirilmiş ve şehir dahilindeki tevziat şebekesile ikmâl edilmiştir. Vaktiyle şehire getirilmiş olan havayici zaruriyede knllanılan suların toprak külklerle gayri sıhi bir şekilde şehre akmakta bulunan sulardan sıhhi bir şekilde font borulara tahvil edilmek suretile 23283 metrelik mesafeye ferşiyat yapılmiş ve mevcut sular kanununa tevfıkan 99347 lira sarfiyle ıslah edilmiştir.

On sene zarafında şehirde tamiren 55803 metre, ve müceddeten 30959 metre kaldırımı vapılmış ve 2755 metre tûl tecdiden lağım yaptırıldığı kayden anlaşılmıştır.

Tayyare işleri

Balıkesir Tayare şubesinin tarihi tesisi 11.4-925 tarihidir. bunun başlıca varidat temini piyanko bilet bedelile cemiyete ahaliden nakten te-erruat, fitre zekât, kurban derisi ve bağırsakları ve mahsulâtı arziye teberruatı,aza kaydı, müsamere gibi hususlarla cemiyet taridatının tezyidine çalışılmış ve elyevm çalışılmaktadır.

2 — Balıkesir merkez şubesine merbut şubeler Kepsut, Gireson, Bigadiç, İvrindi, Korucu, Konakpınar, Şamlı nahiyelerinde Tayare şubesi mevcuttu.

3 — Erkek muallim mektebi, orta mektebi, Ali Şuuri mektebi, İstiklâl mektebi, Altı eylûl mekteplerinde Tayare kumbaraları mevcuttur.

4 — Parasız olan mecmualar koylülerimize meccanen tevzi edilmektedir paralı olan mecmualarda şubelere gönderilmekte olduğu gibi bir adet vatan kütüphanesine verilmektedir. Bu meyanda parasız olarak Tayare derneği bulunan erkek muallim mektebine orta mektebe. Ali Şuuri mektebine verilmektedir.

5 — Tayareden korunma risalesi polis müdüriyeti tarafından mahallata tevzi edilmiştir.

6 — Senelik otuz ağustos günü Tayare bayramı ve 27 kânunu sani günü Tayare şehitleri ihtifali tesit ve tebcil olunmaktadır .

7 — Balıkesir şubesinin tarihi tesüsünden 15 - 10 - 933 tarihine kadar tebe ruaattan 89715 lira 99 kuruş fitre ve zekâttan 33797 lira 43 kuruş kurbanderilerinde 32155 lira 53 kuruş masulâtı arziyeden 144068 lira 83 kurnş müsamereden 1000 lira aza kaydıdan 1186 lira 94 kuruş olıp bununla beraber kesri munzam ve kıymetli evrak vesaireden varidat yekûnu 425474 lira 53 kuruş olup bedel masarıf bundan 387861 lira 14 kuruş merkezi umumiye irsalât vuku bulduğu ve Balıkesir namına üç adet Tayyare alınmış bulundnğuna mübeyyin iş bu rapor tanzim ve takdim kılındı.

On senelik Zirai İşlerimiz

Vilayat dahilinde aziz Cumhuriyet devri olan şu kısa on sene zarfında zirai faaliyet muhtelif cephelerden o kadar ileri gitmiş ve o derecefeyizli semereler vermiştir ki bu kati ve barizbinkişafın şiftçi üzerindeki tesiri el ile tutulacak kadar mahsus ve zahir izler yaratmıştır.

Vilâyetteki zirai terakki muhtelif cephelerde yürümüştur.

A — Ziraati umumiye ve hassaten hududat üzerindeki faaliyetler:

1 — Hükûmet çiftçi hububatının kıymetini arttırmak için gerek tohumluklarında ve gerekse satılık mallerinde mahsulün satışını, toprağını ayırmak, danelerin müreKkebatını yekdiğerinden tefrik ederek saf ve temiz mal vücuda getirmek üzere 45 muhtelil merkez tayin etmiş ve her bir merkeze birer dane son sistem kalbur makinesi vazeberək çiftçiye mahsulünü meccanen kalburdan geçirmek fırsatını bahşetmiştir.

2 — Cümhuriyetin iptidalarında tohumlukların hastalıktan zarar görmemeleri için muhtelif merkezlerde meccanen ilâç tevzi etMiş, Sürme ve rastık hastalıklarının hububattaki tesirini ve bunun önüne geçme çarelerini çiftçiye anlatmıştır.

3 — Son bu iki sene zarfında yaptığı tecrübelerin semeresile muhit için çok büyük eyi netice veren ve yerli mahsule nispetle asgari bir buçuk, iki misli fazla hasılât temin eden (Mentena) buğdayını vilâyet dahilinde teammüme başlamış ve bunun çiftçi üzerinde piraktığı yüksek tesir merkez mülhakata doğru teamdme başlamıştır.

4 — Umumî iktisadî buhranın Türkiye buğday piyasasına olan çok ağır darbesini ehemmiyetle telâkki eden yüksek cümhuriyet idaremiz, bunn çok büyük azametle benimsemiş ve derhal ziraat

bankalarına salahiyet vererek çiftçi hukukunu, çiftçi hayatını, çiftçi sayü amelini himaye için umumi piyasanın iki misli bir fiatla vilâyetimizde buğbay mübayaasını usül kanaatini çiftçiye bilamel ve ve bilfiil tepşir etmiştir.

B — Vilâyette bağcılık faaliyeti:

Vaktile Türkiyenin en yükse bağcılığını sinesinde yaşatan ve en nefis üzümlerini bütün köylerinde mebzulen yetiştiren Balıkesir vilâyetinin otuz sene evvel Filoksera gaşeresinden mahvolan bağlarile umumî bir çöl ve çıplak yayla manzarası iktisap eden bu meyue muhite cümhuriyet ziraat idaresi ehemmiyetle yapılmış ve sekiz dokuz sene evvel esası atılalarak tesis edilen ve her sene büyültülmek suretile muhit ihtiyacatına kâfi bir dereceye yaklaştırılan merkez amerika asma fidanlığı ile vilâyet dahilinde yeniden bağcılığı ihyaya ve bu yüzden aziz Türk çiftçisine kıymetli üzümler yedirmeğe başlamıştır.

Bu müessesede her sene halka meccanen veriten 80 - 100 bin köklü çubukla bu gün vilâyette bağcılık yeni baştan almış yörümüş, çiftçi bu eski san'atine yeniden ve bu kere daha ehemmiyetle ve daha bilgili olarak sarılmıştır.

Büyük Cümhuriyet idaresinin yakın bir atisi sanayii ziraiyenin bu şubesindende çiftçiyi yüksek bir mevkie çıkaracağı kannati artık umum halkta kat'i bir akide halini almıştır.

C — Hayvanatı muzurra, Haşerat ve emraz ile mücadele:

Nafız cümhuriyet devrinin mahsulatı umumiyei ziraiyeye musallat olan tufeyli ve hayvani afetlerle mücadelesi başlı başına büyük bir mevzu teşkil etmiştir.

1 — Bu sekiz on sene zarfında vilâyet mahsulatı fare istilasına maruz kalmıştır. Bu afet öyle bir şekil iktisap etmiştirki tarlalarda görülen tahribat şöyle dursun, muzur mahluk harmanlara kadar tasallut etmiştir.

Mazarratı olan dehşetile ve tam zamanında ihata eden Cümhuriyet ziraat teşkilatı derhal fenni tedbirler almış, muhtelif ameli usüllerle bu muzur mahlukla mücadele ederek nihayet iki sene zarfında vilâyet iki sene zarfınba Vilâyet dahilinde kökünü kurutulmuştur.

2 — Vilâyetin dağlık ve ormanlık olması hasebile harbi umumi neticesi olarak çiftçi mahsulâtını istilâ eden domuz, kurt ilâh gibi muzır hayvanlarla umumi bir şekilde ehemmiyetle mücadeleler yapılmış ve her sene mükellefiyetler vazetmek martin, kurşun ve barut tevzi etmek suretile bunların mahvına yürümüştür. Her sene bunlardan itlâf edilen muzır hayvanların miktarı on binleri geçmiştir.

3 — Zeytinlere musallat olan zeytin mahsulâtımızı keyfiyet ve kemiyetçe çok aşağı derecelere indiren zeytin sineklerile mücadele usullerini ilmî cümhurinet idaresi halkımıza ehemmiyetle göstermiş bir iki kazamızda tamamen ve bazı kazalarımızda tamamen ve bazı kazrlarımızda da mevzii olarak tatbik edilen mücadele nsullerile zeytincilerimize büyük yardımlar yapılmıştır.

4 — Eşcarı müsmireye arız olan muhtelif böceklerle lüzumu fazla olan yerlerde umumi ve bazı mahallerde de mevzii olan mücadeleler yapılmış, mücadele usulleri şifahi ve tahriri halka öğretilmiş, maccanen ilâçlar vermek suretile çiftçiye yardımlar yapılmıştır.

5 — Umum bağlarımıza ve bir çok meyva ağaçlarımıza musallat olan tufeyli hastalara mücadele nsulleri halka ve alâkadarlara ehemmiyetle gösterilmiş, meccanen ilâçlar verilmiş, mücadele aletilede yardımlar yapılarak mahsulâtın muhafaları temin edilmiştir.

D — Umumi muavenetler:

I — Ahvali havaiyenin ademi müsaadesile mahsulâtı zayıf düşen çiftçilere hükûmetimiz tarafından uzun vanelerle bazan aynen ve bazan nakten tohomluk hububat tevzi edilmiştir.

II — Don, kırağı, doln gibi ahvali fevkalâdesile mahsulâtı mahvolan çiftçilere nakten tohomluk tevzi edilmiş kısmen vergileri tecil edilmiştir.

Orman işleri

Cümhuriyetin bidayeti ilânından itibaren on sene zarfında ve Vilâyet Orman müdüriyeti mıntakası dahilindeki icraatı gösterir rapordur :

1 — Ormanlar devri sabıktan intikal iden Orman nizamnamesile buna müstenien tedvin edilen talimat ve mevzuat dahilinde 340 senesine kadar orman bekçileri ve Orman birinci ve ikinci sınıf muhafızları marifetile muhafaza edilmiş ve muamelât dahi her kazada muamelât ve idayet memurlarile ve ormanlara ait mumelât dahi birinci, ikinci ve üçüncü sınıf en ve mesahai eşcar memurları marifetile edvir edilmekte idi. Bu şekil idarenin azı muhazırı görülmüş olmasından dolayı 40 senesinde idarei milliye ile mevkii akbika vaz olunan orman memurin talimatnamesile ormanların muhafazası yenien tesis edilen 54 muhafaza memurine evdi olunmuş ve cibayet ve mesahai eşar ve üçüncü sınıf fen memurlukları ilga lunarak muamelâtı fenniye orman mekebi alisinden yetiştirilen mütefennin mühendislerle orman mektebinde açılan kursta etiştirilen kondoktorların uhdelerine tevi olunmuştur.

Ayrıca tanzim kılnan Orman talimatnamesile usulû idare ve muamelât bir şeli salime ifrag edilmekle beraber halkın htiyacatı nazarı dikkata alınarak zaman e mütenasip olmak üzere intifa kanunile u ihtiyaç tatmin olunduğu gibi halkın ve ir kısım müessisatın nefine olarak bir ok kanunlar tanzim ve mevkii meriyete az olunmuştur.

Ormanların emri muhafazası Devlet azinesinin istifadesi gözedilmek suretile edricen ıslahata devam edile gelmekte ulunmuştur.

2 — On sene zarfında Orman kavanin e mevzuatının müsaidesi dairesinde yapılan satışlardan 149 adat mukavelename ile 50,052 ve küsür metre mikap kerestelik ve 22,280 kantar odunluk ve 3063 kantar kömürlük eşçar ve 12,453 kantar kantar çıra ve 7,415 kantar çam kabuğunun ormandan çıkarılmasına müsaade edilmiştir.

3— Bedelli ruhsatname ile 31,238 ve küsür metre mikâp kerestelik ve 230,697 kantar odun ve 41, 336 kantar kömürlük eşçar verilmiştir.

4—Bu iki satıştan on sene zarfında ceman yekûn 444,40 lira 31 kuruş varidat temin edilmiştir.

5—Halkın meccani ihtiyaci için 21,768 metre mikap kerestelik ve 28,368 kantar odunluk ve 2,729 kantar kömürlük eşcar verilmiş ve bunların bedeli takriben 105,000 küsür lira derecesinde bulunmuştur.

Posta işleri

Cümhuriyetin ilânından beri dairemizin posta ve telgraf muamelâtındaki inkişaf nispeti berveçhiati cetvelden anlaşılacağı gibi on sene içinde mevcut hatlar ıslah edilmiş millet ve memleket işlerinde daha bir kolaylık olmak üzere Bursadan çekilip gelen iki telefon telimizde halkın işlerini kolaylaştırmış ve bu sayede şehir aralarındaki uzaklıklar bir kat daha yakınlaşmıştır.

Şimdilik telefonla 14 merkezle muhabere edilebilmektedir. İleride tevessü edecegi şüphesizdir.

Vürut eden telgrafnamelerin bir an evvel yerlerine teslimi için 1931 senesinde idarece iki bişiklet temin edilmiş ve bu suretle tevziat yapılmakta bulunmuştur.

Cümhnriyet devrinden mukaddem merkezimizin mecmu memurları 12 iken bugün tamam 26 ya iblâğ edilmiş ve evvelce 24 saat nöbet tutan memur efendilerin istirahatlerini de temin için makamca tensip edilen mesai cetveline göre sekizer saat çalışmaktadırlar.

Ve bu sene kendilerini memnun edecek derecede nisbet dahilinde maaş zamm yapılmış ve bu suretle terfi ve himaye edilmişlerdir.

1923 senesinden 1932 senesine kadar P. T. işleri gösterir cetveldir.

	1923 Adet	1932 Adet
Telgrafname	38950	67895
Kıymetli posta paketi	214	620
» » mektup	245	435
Kıymetsiz pota paketi	3200	4855
Tahütlü mekâtip	262974	483024
Adi »	1287315	1998700
Posta havalesi	96600	109455
Telgraf	3620	9837

ON CÜMHURİYET YILI İÇİNDE

Vilâyet matbaasında basılan gazete, mecmua ve kitaplar

Balıkekesir Vilâyet Matbaası (303) Tarihinde açılmıştır. Bu açılma merasiminde memleketimizin o zamanki münevverleri tarafından irat buyurulan manzum tarihler:

Bundan takriben kırk altı sene evvel Balıkesir Vilâyet Matbaasının küşadına dair büyük üstat Müstecabi zade merhum Hoca Adil efendinin söylediği tarih:

Ol şehinşahı adalet kester o rneği zip
Ola mansuru muzaffer nüsretullahla
Hem o miri atıfet pira bula kadrî bülent
Çün açıldı sayesinde Matbaa dilhahla
(Adila) yazdım mücevher kilk ile tarihini
Beldemiz buldu şeref bir havadiskâhla
1303

Muhterem üstat(Müftü Hoca Nüri) efendi merhum tarafından irat buyurulan tarih :

(Nuri) hemen görecek yazdı musanna tarih
Üçyüz üçte Karasi matbaasın şadi küşat
1303

1—Kitaplar:

1339 (Karasi Meşahiri) Mebus İsmail Hakkı bey tarafından.

1340 Karasi idadi — Sultani — Lisesine mahsus Salname Mebus İsmail Hakkı bey tarafından.

1926 (Balıkesir İlhamları) Ortamekte Coğrafiya Muallimi Gâzâlj be tarafından

1927 (Resimli ve haritalı Balıkesir Vilâ yeti Coğrafiyasi) Ortamektep Coğ rafiya Muallimi Gazâli B. tarafında

1929 (Rontken Şuaatı) Doktor Tarık be tarfından.

1930 (Yeni Temsiller) Sabik Mebus Hasa Basri bey tarafından.

1930 (Yıkılan ocak) Encümeni vilây azasından Feyzi bey

1931 (Tarihi medeniyette kütüphaneler Meclisi umumi azasından Edremit Tahir Harimi bey tarafından

1931 (Anofel Surfeleri) Sıtma mücadel reisi doktor Rüştü bey

1932 (Sıtma ve Kâzıp sıtma) Sıtma mü cadele reisi doktor Rüştü bey

1932 (Sosyalist şefler ve Sosyalizim Esat Adil bey

1932 (Siyasi ve medeni hüriyetler, bizd ve başka milletlerde) Esat Adil be

1933 (Sönen ümit) Encümen azasında Feyzi bey

1933 (Zirai ve iktisadi tetkikler) Susur luk ziraat memuru Nuri Doğan be

2—Gazete ve mecmualar

14 Nisan.330 tarihinden itibaren int şara başlıyan (Karasi) gazetesi (338) s nesi memleketin ismine izafeten (Balıkesi Vilâyetin resmî gazetesi namile intişara b lamış bütün köylere parasız gönderilmekted

23 Nisan 336

(İZMİRE DOĞRU)Vasıf ve Necati beyle tarafından.

29 Teşrinievvel 338

(ZAFERİ MİLLİ) Müftü zade Abdü şekûr bey tarafından üç günd bir defa ser muharriri Yeniköyl Ahmet Halit bey 3 Teşrinisani 338 de itibaren ser muharriri Zeki bey, 14 Te rinisaniden itibaran ser muharriri mebus

Balıkesir Halkevi

NİN

Sekiz Aylık Çalışma ve İş Verimi

— 1 —

KURULUŞ: Cümhuriyet Halk Fırkası Balıkesir vilâyet İdare Heyeti 11/12/932 de Balıkesir Halkevinin açılacağı emrini alır almaz kurulma işine başlamak üzere kendi âzası arasından Esat Âdil beyi Halkevi Reisliğine seçti.

BİNA : Türk ocağından Fırkamıza geçen istasyon yakinindeki bina evimize verildi. Sahne tertibatını haiz beşyüz kişilik , ayrıca elli kişilik iki salon, altı büyücek, iki küçük sekiz oda bir büyük medhal ve geniş bir bahçesi olan bu bina derhal Halkevine uyar

Halk Evi İdare Heyeti (İki arkadeşimiz resimde bulunamadı)

bir hale getirildi. Her türlü çalışma konfüru temin olundu.

sabık Haydar Âdil bey, 25 Mart 339 dan itibaren müdürü mesul Belediye reisi İsmail Naci bey ve ser muharriri yine Haydar Âdil beydir.

339 Senesi (REZİM) Edremitli Ruhi Naci ve sabık mebus Haydar Âdil beyler tarafından

339 (AZİM) Aksaray mebusu ve elyevm Adana Vilâyeti Fırka idare heyeti reisi Sındırgılı Süreyya bey tarafından

926 (ÇAGLAYAN)mecmuası sahipleri Esat Âdil, Ruhi Naci, Mensur Tekin müdiri Orhan Şahik

926 (TÜRK DİLİ) Sahibi imtiyaz ve baş muharriri Bilecik mebusu Hayri bey neşriyat müdrüü Kenan Emin bey

927 IRMAK mecmuası Sahip ve müdiri Esat Âdil bey

1930 GENÇLER YOLU mecmuası Müdürümesul Doktor Nefi ve Süreyya beyler sahibi imtiyaz Eminittin bey

1931 (BALIKSİR SESİ) Müdürü mesul Dr. Nefi ve sahibi imtiyaz Avukat Emin Vedat bey

933 KAYNAK Mecmuası imtiyaz sahibi C. H. F. Balıkesir Vilâyet idare heyeti reisi ve Konya mebusu Tevfik Fikret bey; Neşriyat müdürü, Halkevi reisi Esat Âdil bey.

933 (SAVAŞ) Gazetesi sahibi ve neşriyat müdürü Esat Adil bey.

TEŞKİLÂTLANMA : Evimizin açılmasından daha bir ay evvel âza yekûnu beşyüzü bulmuştu. On gün içinde 8 şube kuruldu ve komiteleri seçildi . Müze ve sergi şubeside evimiz açıldıktan bir buçuk ay sonra kuruldu.

— 2 —

24 ŞUBAT 1933

de

Balıkesir geceli gündüzlü bir şenlik , sevinç içinde hariçte on binlerce, bina içinde 1000 den fazla vatandaşla

BALIKESİR HALKEVİ

nin açılışını alkışladı ve kutluladı .

Balıkesir Halkevi açılışı gündüz İsmet Paşanın ve Necip Ali beyin radyo ile dinlenen konferansları İstiklâl ve Cümhuriyet marşları ve Halkevi reisi Esat Adil beyin, muallim Mükerrem hanımın hitabeleri, genç arkadaşların şiirlerile:

GECE ; Yine marşlar ; şiirler ; monoloğ ve temsil heyetimizin sahneye koyduğu "İkizler„ piyesi ile bezendi.

Yine o gün şehrin dört ayrı köşesinde dört tane Halkevi OKUMA ODASI açıldı.

— 3 —

9 ŞUBE NASIL ÇALIŞTI VE NELER YAPTI ?

Dil , Edebiyat , Tarih Şubesi :

NEŞRİYAT işi bu şube namına, Halkevi reisinin elile toplu bir halde yürütülmektedir.

Aylık bir kültür mecmuası çıkarılmakta ,

Günlük Türk Dili,

Haftalık Balıkesir gazetelerinde çalışılmaktadır.

Yakında köycüler şubesi namına KÖYLÜ DUVAR GAZETESİ çıkaracağız ve günlük SAVAŞ gazetesinde ülkümüzü yayacağız.

Her ay bin nüsha basan bunun 870 ni sarfeden vilâyetin her türlü fikir, kültür ihtiyaçlarına cevap veren KAYNAK dokuz aydanberi şaşmıyan bir itina ve olgunlukla okurlarını ışıklandırmaktadır.

Dil Kolu:

ANKET İŞİ: Büyük savaşta gücümüzün yettiğinden fazla iş gördük.

Her gün ajansın verdiği anketleri 600 nüsha bastırarak halka dağıttık. Bulunan ve bulduğumuzu karşılıkları eledik.

1610 vatandaş dağıttığımız anketlere karşılık yolladı.

Anket heyetimiz 26 toplantı yaparak 1190 kelimeye karşılık olmak üzere Türk Dili Tetkik Cemiyetine 2835 öz Türkçe kelime yolladı.

DERLEME İŞİ,

Türk Dili Tetkik Cemiyetininin vilâyet merkez heyeti vazifesini görmekte ve vilâyet derleme heyetile birlikte çalışmakta olan bu kol, vilâyetin her yerinde bulduğu muhabir âzalarla söz ve halk bilgisi derlemesi yapmakta ilmî usullerle kelime derlemektedir. Bu kulon çalışması T. D. T. çemiyetince takdir edildi.

HALK BİLGİSİ: Bu yolda araştırıp devşirdiğimiz vilâyet halkıyatı şimdiye kadar büyük bir yekûn tuttu. Bunları ikinci teşrinden itibaren broşürler halinde bastıracağız. İlk sıraya girenler arasında: Balıkesir vilâyetinde çetmiler:Orta Asya ve Anadolu batınileri; bilmeceler, darbı meseller; mani ve türküler; Vilâyetin mahallî âdetleri gibi etütler vardır.

EDEBİYAT KOLU:

Bu yolda istidadı olan gençler yetiştirilmekte, yazıları Kaynak mecmuasında ve bize yardımcı olan gazetelerde neşredilmektedir. Türk Dili gazetesinde haftada iki defa gençlik ve sanat sayfasile bu çalışmamız meyva vermektedir.

TARİH KOLU:

Tarih encümeni programına uygun bir şekilde teşkilâtlandırdığımız bu kol tarihle meşgul bütün arkadaşları vazifelendirdi. Kaynak mecmuasında bir hayli neşriyat yapıldı.
vilâyete ait tarihi tetkikler yapılmakta , tarihi eserler aranmakta, fotografları alınmaktadır.

Şimdilik başlıca üç büyük iş için çalışmaktayız :

VİLÂYETİN UMUMİ TARİHİ .
BALIKESİR MİLLÎ MÜCADELE TARİHİ .
VİLÂYETİN İÇTİMAÎ ve İKTİSADÎ KILAVUZU .

konferanslı Geceler :

Konferansın mevzuuna göre ad alan geceler tertip edilmekte, ayrıca müsamerelerden de konferans için istifade olunmaktadır . Mesela bir konferanslı gecenin proğramı şu şekildedir : Koro, şiir, KONFERANS, halk türküleri, saz şairi, monoloğ.. Bu suretle eğlenceli mevzular arasında ciddi konferanslara alıştırılmaktadır.

MİLLÎ GÜNLERİN ve BAYRAMLARIN proğramları Halkevince hazırlanıyor, konferanslar ve nutuklar verdiriyoruz .

konferans ve nutuklar:

Sekiz ay içinde Halkevimizce verdirilen konferans ve nutuklar:

Halkevleri hakkında	:	Esat Âdil bey tarafından
Halkevleri ve Türk kadını	:	Muallim Mükerrem hanım
Halkevi şubelerinin çalışması hakında:		Esat Âdil bey
Mimar Sinan ve yüksek sanati	:	Esat Âdil bey
Büyük MilletMeclisi ve millî hakimiyet:		Esat Âdil bey
Mondoros mütarekesinden Büyük Millet Meclisinin açılışına kadar olan tarihi safha		Lise tarih muallimiKâmilB.
Ergani hattı ve şimendifer siyasetimiz		Avukat Rifat bey
Dilimizi nasıl onarmalıyız		Operator Necdet bey
Güzellik terbiyesi		Ressam muallim Kemal B.
Atletizm ve dünya atletleri[pröjeksiyonla]	:	Türkiye atletizm antirenörü Her Abramıs
Halk edebiyatı ve millî edebiyat	:	Esat Âdil bey
Ahmet Haşim ve şiirleri	:	Lise muallimi Gaffar bey
Balıkesir işgaline ait hatıralar	:	Encümen âzası Feyzi bey
Meşrutiyetin ilânı ve Lozan zaferi	:	Esat Âdil bey
Çanakkale - Balıkesir Vilâyeteleri İktisadiyatında yeni yolun rolü [Çanakkala Halkevi müsameresinde]	:	Esat Âdil bey
Çanakkale kara ve deniz harpleri [Bütün harp sahaları kezilirken]	:	Alay40 K. kaymakam AzizB.
6 Eylûl münasebetile :		
Hitabe	:	Vahdet Tevfik Hanım
Hitabe	:	Sıtkı Şükrü bey
İskiklâl harbı, Müdafaai hukuk, Halk Fırkası	:	Esat Âdil bey
6 Eylûl ve büyük zafer	:	Ferik Ali Hikmet paşa
İşgal ve kurtuluş	:	Muallim Mükerrem hanım
Millî Mücadele	:	Vali İbrahim Etem bey

Cümhuriyet bayramında üç gün otuz kadar hatip ve konferanscı muhtelif yerlerde Cümhuriyet ve İnkilâp hakkında söz söyliyeceklerdir. Halkevi binasinda verilen bütün konferanslar daima muvaffakiyetli olmuş ve salon her zaman istiabından fazla dolmuştur.

Güzel Sanatlar Şubesi :

KORO: Bu şubenin musiki kolu ilk sıra geniş bir çalışma ile işe başlamıştı. Evimizin eçılışında, birçok müsamere ve toplantılara otuz kişilik bir koro heyeti iştirak ediyordu. Bu koro heyetinin sekizi hanım arkadaştı. Son aylarda merkezde bir musiki muallimi bulunması ve muallimimizin tatil için ayrılışı koronun çalışmasını durdurdu.

Musiki kolu şimdi tekrar faaliyete geçmiş bulunuyor. Gayretli ve kıymetli arkadaşımız Halit bey bu kolun çalışıcı başıdır. Balıkesirin topluluk hayatında sahne işinde olduğu gibi toplu musiki yolunda da inkılâp yaptık.

Aylarca kadın erkek en az elli arkadaş toplu taganni yaptı. Her müsamerede millî marşlar yüzlerce halkla beraber söylendi. Şimdi de bir kaç bin kişiye cümhuriyet onuncu yıl marşını, İstiklâl marşını, öğretmekteyiz. Avrupa içtimaı hayatında ki yüksek musiki tezahürleri artık bizde de başlamış demektir.

HALK TÜRKÜLERİ: Her müsamerede, konferanslı gecelerde sazla beraber halk türkülerini dinletiyeruz. Saz şairleri arayıp buluyor, her fırsatta halk musikimizi hatırlayoruz. Bir taraftan garp musikisini yaymaya çalışırken kültürleşmek yolunda da kendi kaynağımıza enmek inandırıcı bir hareket oluyor. her defasında halk türküleri coşkun alkışlârla karşılanıyor.

MİLLÎ ÂDETLER VE OYUNLAR:

Hemen her toplantıda Balıkesirin zeybek oyunları ve "bengi„ si oynatılarak millî oyunlarımızın ihmalinin önüne geçiyoruz. Benginin unutulmaması yolunda teşviklerde bulunuyoruz.

Bir müsamere dolayisile yirmi beş genç hanım tarafından "Kına gecesi„ tablosu yapılarak bütün ananavi hususiyetleri içinde folklorumuz canlandırıldı.

RESİM VE TEZYİNİ KADIN İŞLERİ:

Bir tezyini kadın işleri kursu açtık. Kırka yakın devamlı kadın talebe ile bu kurs Halkevimizin daimi çalışma kollarından birini kurmuş oldu. Talebelerin yaptığı işler bu sene daha geniş bir çalışma ile artacaktır.

BANDO: Bu mühim işe bütçe darlığı dolayısile henüz başlamadık. Fakat bu yeni yıla büyük arzuyu başarmak azmile girmiş bulunuyoruz. Balıkesire bir Halkevi şehir bandosunun ne canlı bir hayat katacağını düşündükçe bu yolda isteğimizin artacağına şüphe yoktur.

Güzel sanatlar şubesi müze ve sergi şubesile el birliği yaparak ileride bahsedeceğimiz resim sergisini açdırtmıştır.

temsil şubesi:

Bu şube Balıkesirin içtimaî yaşayışında ve telâkkilerinde derin ve hakikî bir değişme yaparak işe başladi. Sahneye içtimaî mevki sahiplerinin çıkması akla gelmezdi. Balıkesirde ilk defa aile kadını, muallîm, yüksek mevki sahibi arkadaşlar Halkevi sahnesinde va-

zifelendirilmek suretile halkın sahneye karşı bakışı savgılandırılmış oldu.

Halkın bu saygısını ve Halkevi müsamerelerinde gösterdiği çok yüksek ve asil ciddiyeti kökleştirmek için gücümüzün yettiğinden fazla uğraştık. Fakat ne gariptir ki halkımızın derin bir hürmet içinde sımsıkı bağlandığı Halkevi sahnesi inkılâp hareketlerini ve derinliğini maalesef kavrıyamamış bazı yarı münevvere telkin yapamadı.

Halkımız herşeyde olduğu gibi bunda da hareketimize uydu, Ona inandı. Çünkü o evimizde inandırıcı bir samimiyet bulmuştu;

HALKEVİ SAHNESİNİN İÇTİMAÎ VAZİFE GÖRDÜĞÜNÜ, ORANIN BİR AHLÂK VE FAZİLET KÖŞESİ OLDUĞUNU KOLAYCA ANLADI.

Temsil şubesi; yirmi bir kişilik bir kadro ile Aka Gündüz beyin İKİZLER piyesini iki defa temsil etti. Çanakkale seyahatinde, Çanakkale Halkevinde Feyzi beyin "Sönen Ümit„ piyesini sahneye koydu. Bütün bu temsiller hakikî bir muvaffakıyet oldu.

Cümhuriyet bayramında üç gece Halkevinde halka temsiller verilecek, temsil şubemiz yeni yıla derin bir çalışma aşkile girecektir.

Spor şubesi:

Şubenin savaşı MİLLÎ SPORU KURMAK, MEMLEKET GENÇLİĞİNE VE HALKINA CİDDÎ BİR SPOR TERBİYESİ VERMEK YOLUNDADIR.

Bunun için, Konferans, neşriyat gibi vasıtalar kullandık. Spor mıntakası ve kulüplerile elbirliği ettik. Mıntaka ve kulüplerin istek ve ihtiyaçlarını yolile halle çalıştık.

ATLI SPOR:

Kolordumuzun verdiği, yirmi at ile bir muallim zabit idaresinde, kırka yakın kadın ve erkek sporcu arkadaş aylarca bu sporu yaptı. Bir tatil devresi geçiren bu spor önümüzde ki aylarda tekrar başlıyacaktır.

MİLLÎ HALK VE KÖY SPORLARI:

Mnhtelif şubelerimizin tertip ettiği gezintiler ve köy bayramlarında cirit, cop, güreş gibi mahallı sporları tatbik etmekteyiz.

HALKEVİ FÛTBOL ŞEHİRTAKIMI:

Kulüp mensupları arasında gayeli sevgi ve kaynaşmayı arttırmak için Balıkesrin her kulübünden alınan oyuncularla kurulan Şehirtakımı bir defa Çanakkale Halkevi Şehirtakımı ile Çanakkale sahasında karşılaştı. Takımımız bire karşı beş ile galip geldi.

Spor şubemiz; canlı bir spor hareketi yaratmak arzusu ile İzmire kadar gelmiş olan Yunanistanın Patras şampiyonu Olimpiyakos takımını Balıkesire getirdi. Şehirtakımımız Olimpiyakosu ikiye karşı dört gol ile mağlûp etti. Bu münasebetle altı binden fazla bir vatandaş hareketi yaratmış olduk.

Evimizin bu şubesi memleket sporunda uyandırıcı ve doğrultucu rolünü tamamlamak için, kamp hayatını, izçiliği, avcılığı, biniciliği de tamime çalışmaktadır.

İçtimaî Yardım şubesi:

İçtimaî yardım sahası çalışmasında iş bölümünü esas tutmaktayiz, Hilâliahmeri, Himayeietfali müstekıl birerçalışma kolu bilerek onların halkı daha çok faydalandırabilmelerini temin yolları arayoruz.

Mevcut hayır cemiyetlerini ve teşekküllerini korumak, lâzım olanlarını yeniden kurmak; halkımızın şefkat hislerini kuvvetlendirüp, içtimaî basiret ve yardım hareketlerini çoğaltmak esas vazifemizdir.

BU ŞUBEMİZİN RE'SEN YAPTIGI İŞLER :

1 — Memlekette mevcut işsizleri tesbit edip bunları sanat müesseselerine yerleştirmeğe veya böyle müesseseler kurulmasını teşvik için uğraşıyoruz.

2 — Mümkün oldukça imdatlarına koşmak için Balıkesir kasabasında hakiki yardıma muhtaç 448 nfüslu 260 aile tesbit ettik. Araştırmada devam ediyoruz. Bu memleket fakırlerini korumak için ilk fırsatta bir "Balıkesir fakirlerini koruma„ cemiyetini kuracağız. Bu fakirler listesini Belediye ve memleket hastanesinede verdik.

3 — Şubenin doktor azası tarafından şimdiye kadar 2338 ilk mektep talebesi sıhhı muayeneden geçirilmiştir.

4 — Balıkesir cıvarından gelip memleket hastanesinde yer bulamıyan hastaların Balıkesir dispanserinde muvakkaten yatırılmaları temin edilmiştir.

5 — Balıkesir hapishanesi gezilmiş, mahpusların sıhhî vaziyeti tetkik olunarak bu yolda alınması icabeden tedbirler için müracaat ve neşriyatta bulunulmuş, bu hususta hazırlanan raporumuz alakadar makamlara gönderilmiştir.

6 — Hapishanede bir san'atevi açılıncıya kadar mahpusların yaptığı işlere dışarıda müşteri bulunmaktadır. Balıkesir yerli mallar sergisinde hapishane işleri teşhir ettirildi.

Halk dershaneleri ve kurslar şubesi :

Bu şubenin açılışı tedris yılının sonuna rastladığı için " Halk

dershaneleri„ açılamadı. Yalnız, az bilenlere ve bilmiyenlere olmak üzere Fransızca, İngilizce lisan kursları faaliyete sevkedildi.

Fransızca bilhassa İngilizce kursunun verimi yüksektir. İlk hamlede kurslara İkiyüzden fazla talebe kaydoldu, fakat bugün sebat edenlerin adedi Fransızcada 38, İngilizcede 21 dir.

Şube teşrinisani içinde proğamının esas hatları üzerinde çalışmıya başlıyacak, hayat bilgisini yapma ve halkı okutup yazdırma yolunda çalışacaktır.

kütüphane ve Neşriyat şubesi :

KÜTÜPHANE KOLU : Evimizin ilk açılan bu şubesinin kütüphane kolu çalışma itibarile yine en önde yürümektedir :

HALKOKUMA ODALARI:

Halka inmek ve onu kendimize inandırarak yükseltmek için her şeyden evvel halkın ışıklandırılması lüzumunu duyarak şehrin muhtelif yerlerinde dört okuma odası açtık. Bu çok mütevazi köşelerde beş ay icinda dört binden fazla vatandaş, kitap ve gazete okudu. Yeni sene bütçemizi ümidimiz gibi hazırlıyamadığımız için bu dört okuma odasını birleştirmek maksadı ile muvakkaten kapadık.

EVİMİZİN KÜTÜPANESİ:

Halkevinin en güzel salonunu kütüpaneye tahsis ettik. Açık dolap ve serbest okuma usulü tatbikı tecrübe ettik. kitaplar açık gazetelerde, numrulanmış, sınıflara ayrılmış ve matbu fihristlere o suretle geçirilmiş olduğu için; okumak isteyen, fihristte aradığı kitabın numrusunu bulacak, o kitabı bulunduğu gözden bizzat alıp okuduktan sonra yine bizzat yerine koyarak imza defterini imzalıyacak. okuyucuya serbesti, kolaylık ve itimat telkın eden bu usul evimizde yüksek bir okuma ahlâkını kurmakta bize çok yardım etti.

KİTAP MEVCUDUMUZ VE TEBERRUAT:

Kütüpanemizi açarken elimizde mülğa Türkocağından ve okuma odalarından kalma 456 adet kitap vardı. Evelâ onları ciltletüp okunur bir hale koyduk. Sekiz ay sonra bugün kitap mevcudunu 1580 e çıkardık.

Demek oluyor ki SEKİZ AYDA 1124 KİTAP ÇOĞALTABİLMİŞİZ. Bu fark teberru, kâtibi umumiliğin gönderdikleri, satın alma ve mubadele suretile olmuştur.

Evimize yirmiden fazla kitap teperru eden vatandaşın adı ve sanı kütüphane salonundaki hususî mahalle küçük beyaz kartlar üzerine yazılır. Sekiz aylık kitap teberruu 705 dir.

167 GÜNDE KÜTÜPHANEMİZDE 5010 VATANDAŞ KİTAP OKUMUŞTUR.

MECMUA ve GAZETE SALUNU : Abona ve Kaynak mecmuamızla mübadele suratile Türkiyenin hemen her yerinden gelen mecmualar ve gazeteler ayrı bir salonda okunuyor . Bu kısımda imza defteri kullanmıyoruz . Yüzde beş hatalı bir tahmine göre bu güne kadar 4000 den fazla vatandaş bu salonda mecmua ve gazete okumuştur.

ŞUBELERİN KÜLTÜR KÜTÜPHANELERİ : Şubelerin çalışmasını ilmileştirmek için her şubeye bir kültür kütüphanesi yapmak istedik. Bunuda kütüphanemizi zenginleştirmekle temine çalışıyoruz.

NEŞRİYAT KOLU : Bu hususta diğer alâkadar şubelerin çalışmasını Halkevi reisliğinin eli altında toplanarak mecmua , gazete , propaganda , konferans , müsahebe gibi vasıtalardan fikirlerimizi ve pirensiplerimizi yapmak yolunda istifade etmekteyiz.

köycüler şubesi :

Köylüyü uyandırmak, onu medeni bir vatandaş haline getirmek, onu medeni bir vatandaş haline getirmek, evimize ısındırarak kendimize inandırmak yolunda diğer halkevlerinin proğramlarından getirterek geniş bir çalışma proğramı yapıtık. İtiraf edelim ki bu yolda henüz büyük işler yapmış değiliz.

KÖY BAYRAMI :

Şehre iki saat uzaklıkta OVA KÖYÜNE cıvar ondört köyün ve şehir halkının iştirakile 5 Mayısta büyük bir köy bayramı yaptık. Üç binden fazla halkın coşkunca kaynaşmasını ifadelendiren bu bayram çok güzel oldu. Cirit, cop oyunları, pehlivan güreşleri, muhtelif eğlenceler , koşular tertip edildi . Şehir ve köy yaşayış birliği noktasından eyi neticeler aldık.

PAMUKÇU KÖYÜ HAYIRI :

Haziran ilk haftası eski bir adet mucibince pamukcu nahiyesinde geniş mıkyasta bir (köy hayırı) yaptırıldı. Köylüler ve şehirliler küyün misafiri oldulr. Evimiz bütün azasiyle bu hayra iştirak etti. Büyük meydanlıkta 26 kazan keşkek, 20 kazan üzüm hoşafı pişirildi. çimenler üstünde sofralar kurularak evvela kadınlar sonra erkekler yemek yedi . Bu binlerce insanın görülmemiş bir intizam içinde açık sofra kuruşu köylümüz için hayret verici içtimaî bir yükseklik idi.

KÖYLÜYE KOLAYLIK BÜROSU :

Köylünün şehirle ve hükûmetle olan münasebetlerinde ve köy kanununun tatbikatında ona her hususta rehberlik etmek üzere bir

"Köylüye kolaylık bûrosu„ teşkilatı yapmaktayız. Bu yüksek vazifemizi henüz tamamlıyamadık.

ŞEHİR DİSPANSERİ :

Şehrin pazarına rastlıyan Salı gününün dispanserce köylülere tahsisi temin olunmuş ve bu köylülere bildirilmiştir.

Müze ve Serğiler Şubesi :

MÜZELER KOLU : İlmi esaslar dahilinde hazırlanmış olan programını imkân dahilinde başarmaya çalışan bu şube her şubeden evvel halkın alâka ve uyanıklığını tarihî eserler üzerine çekmek ve onları korutmak için uğraşıyor.

Memleketimizde şimdiye kadar müzecilik fikri doğmamış olduğundan her şeyi yeni baştan kurmak, tetkik etmek vaziyetinde olan bu şubemiz tarihî eserler noktasından oldukça zenğin olan vilâyetimizde bilğili ve teşkilâtlı bir hareket uyandırmıştır. Bir şehir müzesi kurmak en büyük arzumuzdur. Şimdilik bir hayli eser toplayıp evimizde muhafaza altına aldık. Koca afşar mıntakasında , eski Manyas havalisinde, Biğadıç civarında tetkik ve araştırmalar yapıyoruz. Bazı ilmî rehberlerin noksanlığı yüzünden bu tetkiklerimizden henüz ciddî neticeler alamadık.

Gezintiler yapmak ve konferanslar vermek suretile halkımızın bu yolda uyanıklığını temine çalışıyoruz. Çanakkale seyahatinde bilhassa Truva harabelerini kalabalık bir kafile halinde gezdik.

Müze kolu, tarih kolu ile sıkı bir çalışma birliği yapmaktkdır. Memleketin istihsal şubeleri ve madenlerile, tarihi eserlerine ait kolleksiyonlarımızı tamamlamak üzereyiz. Tamamlanmış olan kolleksiyonlarımızı evimızde halka teşhir etmekteyiz.

SERGİ KOLU

Güzel sanatlar şubesinin de yardımile evimizin büyük salonunda 22 haziranda bir resim sergisi açtık. Bu serğide 127 tablo teşhir edildi . Bu münasebetle ilk defa Balıkesirde kübik ve fütürist eserler görüldü. Gece gündüz halka açık bulundurulan bu serği çok rağbet gördü. 12 bin halk gezdi. Bilhkssa köy lülerimiz çağırıldı .

Afşar Mıntakasındaki Tetkıklerimizden

CÜMHURİYET ONUNCU YIL ve İSTİKLÂL MARŞLARI :

Her hafta iki gece evimizin büyük salonunda kadın erkek memleketin bütün halkı marş öğrenme derslerinde bulunmaktadır. Bu toplu halk tegannisi Balıkesirin içtimai yaşayışında derin bir inkilâp yapmaktadır .

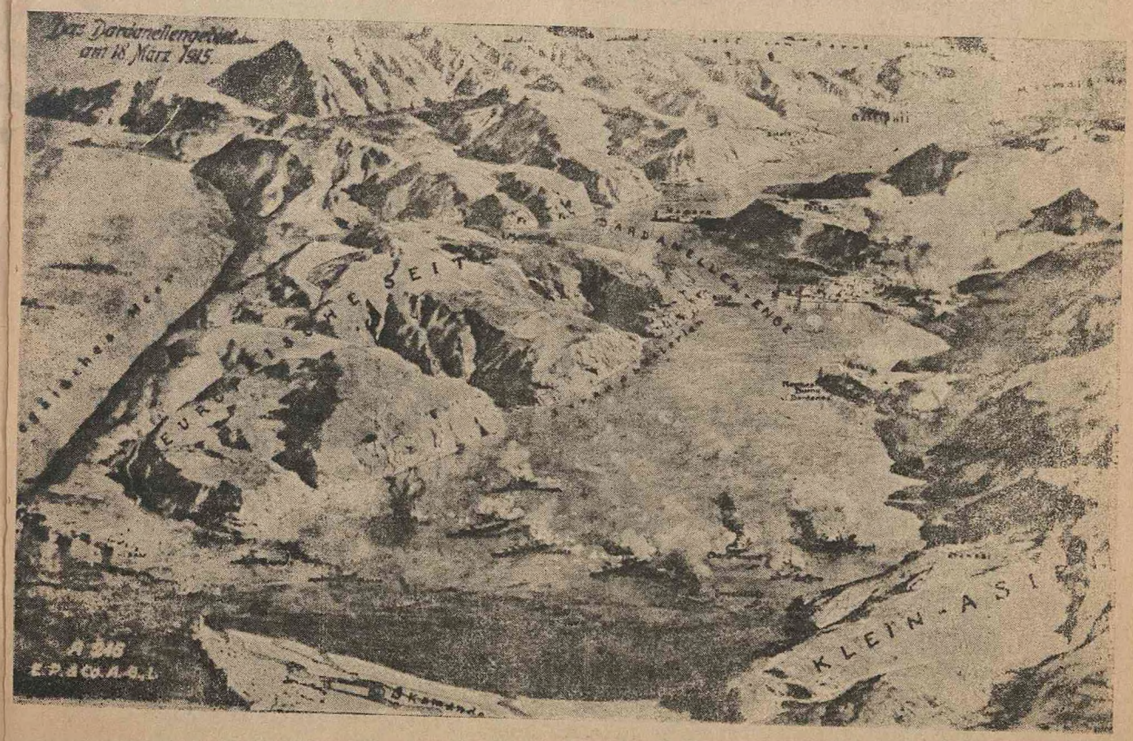
EVİMİZİN TERTİP ETTİĞİ HAREKETLER :

Millî Hakimiyet bayramı, Hürriyet bayramı, Altı eylûl kurtuluş bayramı , Halkevi arkadaşlarımızın nikâh ve nışan merasimleri , Meclis reisimiz şerefine yapılan toplantılar, Çanakkale şehitliklerini ziyaret, Truva harabelerini ziyaret.

Bunlardan başka Halkevimizin gerek gazete , gerek afiş ve el ilânlarile milli yaşayışımız noktasından halkımızı daima ikaz ve irşada çalışmıştır.

Çanakkale şehitliklerini ziyaret :

Türkiyede ilk defa büyük bir kafile halinde Çanakkale şehitliklerini ve harp sahalarını ziyaret ederek kahraman şehitlerimizi andık. Kaymakam Aziz beyin Conk bayırında, Kemal yerinde, Anafartalardaki harp tafsilatını derin bir saygı ve göz yaşlarile dinledik. Şehitlerimizin, yücc şereflerile mütenasip bir abide dikilmesi yolunda çalışmıya anddettik. Bu gün gerek İstanbul , gerek Ankaraca bu yolda kararlar verildiğini öğreniyoruz. Derin ve gizli bir tevazu içinde Türkiyede ilk defa harp sahalarını seksen kişilik bir kafile halinde ziyaret eden Balıkesir Halkevinin bu ziyaret tafsilatı Kaynak mecmuamızın 6-7 inci sayısındadır.

Çanakkale Harp Sahaları

İdare ve Hesap işleri:

İDARE HEYETİ

Evimizin kurulma günündenberi derin bir anlaşma ve imanlı bir çalışma ile vazifesini yapan İdare heyeti 35 teplanma yapmış, şubelerin çalışma proğramlarını tetkik ve tastik etmiş, bütçesini ihzar ve tatbikte büyük bir dikkat ve hassasiyet göstermiştir.

Engin bir samimiyetle hareket ederek umumî pirensiplerimizde ve evimizin idaresi ve dahili tesanüdü noktasında ciddi gayretler sarf etmiştir. bu gün Balıkesir Halkevi, bütün manasile bir cümhuriyet Halk Fırkası Halkevidir.

KOMİTELER

Şube komiteleri ve iş bölümü yapan çalışma kollari da idare heyeti gibi toplanmalara ve karaların tatbikine çok dikkatli davranmaktadırlar. Bir çok komitelerin çalışması idare heyetimizce daima taktirle karşılanmıştır. Her şube 15 günde bir defa toplanmakta şube şalışmaları ve vazifeleri üzerinde konnşnlmaktadır. Çok faydalı olan bu şube toplanmalarının aksamamasına dikkat etmekteyiz Bu güne kadar 87 Komiteler ve 36 şubeler toplanması olmuştur .

KOMİTE DEĞİŞİKLİKLERİ

Dil, Edebiyat, Tarih, Temsil, Köycüler şubelerinin komitelerile halk dersaneleri ve kurslar komitelerinde bazı degişikler olmuştur.

AZA ARTMASI

24 Şubatta aza mevcudumuz 558 idi. 31 Haziranda ise 701 dir. Keyfiyet ve bağlılık itibarile bu mevcudu daima artacagına şüphe yoktur, azamızın keyfiyet listesinde ayrıca kayt etmeğifaydalı görmekteyiz.

Şubeler	Erkek	Kadın	Umumi yekün	İlk tahs.l	orta	yüksek
Dil, edebiyat, tarih	48	3	51	2	35	14
Güzel sanatlar	105	37	142	39	94	9
Spor	84	3	87	33	44	10
İçtimai yardım	99	6	105	9	68	28
Halkdersaneleri	62	8	70	22	44	4
Kütüphane, Neşriyat	68	4	72	2	56	14
Köycüler	105	0	105	28	62	15
Müze ve Sergi	15	0	15	2	11	2
Temsil	48	6	54	6	43	5
Yekün	635	67	702	143	458	101

KADRO :

Evimizin ücretli kadrosu bir kâtip ve idare memuru bir kâtip

ve daktilo iki hademe bir mecmua abune memuru ki ayni zamanda anket tevziatı ve okuma odalarının gazete ve mecmua tevziatını yapar.

HESAP İŞlERİ VE BÜTÇE

Hesap işlerinde idare heyetimiz tamamen hassastır. tasarruf her daima göz önünde tutulmakta maddi imkânlardan azemi faydalar elde edilmege çalışılmaktadır. Muhasede talimatnamesinin emrettigi bütün defterler ve makbuzlar dikkatle tutulmakta olduğu gibi kâtiplerden biride bilhassa defterlerin tutumu ve hesap işlerile vazifelendirilmiştir. fırka vilayet idare heyetimizin bu yoldaki mürakabısıda muntazamdır.

Evimizin 24 şubattan 31 temmuze kader olan muvakkat bütçesinin hisabı katî blânçosu: Gelir 1411 lira 28 kuruş; masraf 1348 lira 89 kuruştur.

Yeni seneye 62 lira 39 kurus kasa mevcudu devredilmiştir. Fırka Vilâyet idare heyetinden istikraz edilen 250 lira yeni sene bütçesinden düyun olarak konmuştur.

Vilâyet idare heyetince tastik edilen bütçemizin geliri:

LİRA

20 teberruat
30 şubelere teberruat
30 müteferrik hasılat
5500 İdarei hususiyeden yardım
500 Belediyeden yardım
460 Fırka bütçesinin Fırka teşekküllerine yardım faslında
6540 Yekûn

Masraf kısmı ise:

3549 birden altıncı fasla kadar olan umumî masraflar
3000 dokuz şubeye tahsis edilen miktar
6540 Yekûn

Kâtibin umumilikten son gelen tamîm mucibince Halkevlerinin başkaca varidat temini yolunda hertürlü teşebbüsten menedilmiş olmaları itibarile Evimiz teberrüden başka (Halkevi mevimiz teberrüden başka | Halkevi menfaatine | kılışesi altında her ne şekilde olursa olsun halktan bir gelir teminini düşünmemektedir. Bu suretle Halkelerinin kuruluşundaki maksadın ve hedefinin ve çalışmasının mahiyeti bütün azamız ve komitelerimizce daha vazih olarak anlaşılmıştır.

EVİMİZİN TEMİN ETTİĞİ TOPLANMALAR VE HER TÜRLÜ HAREKETLER :

Üç ay zarfında gerek evimizin dahilinde gerek evimizin ön ayak olduğu hareketlerde temin etmiş olduğu canlı toplulukları en kuvvetli tahminler ve tuttuğumuz istatistiklerler hulâsa etmeği faydalı

görmektedir. (Bu rakamların bir kısmında taminlerdeki noksan ve ya fazlalık yüzde beşi geçmez.)

VATANDAŞ ADEDİ :

900 24 şubat açılma merasiminde,
800 24 şubat gecesi açılma müsameresinden,
1800 İdare heyeti komiteler ve şubelerin üç ay içindeki toklanmalar,
600 Muhtelif cemiyetlerin ve idman kulüpleriuin salonumuzda yaptığı toplanma ve kongralar,
1500 Mekteplerin muhtulif zamanlarda salanumuzda verdikleri müsamereler.
700 2 martta ikizler piyesi,
250 martta mimar Sinan ihtifali.
100 Bir arkadaşın evelenmesinin kutlulanması,
600 23 Nisan toplanması,
3500 Çocuk haftasında evimizde yapılan toplanma ve müsamereler
3000 Evimizin tertip ettiği köy bayramı ,
80 Raşit Riza bey şerefine verilen bir çay,
300 Âtlı spor hareketleri
500 Dil konferansı ve sanat gecesi,
500 İkinci sanat gecesi,
400 Spor gecesi,
5000 Edebiyat gecesi,
200 Balıkesirin işgali ihtifali,
4000 Üç ay içinde dört okuma odasına devam edenler,
5010 Ev kulüphanesinde 167 günde kitap okuyanlar,
10000 Evimizin resim sergisiai ziyaret edenler,
6000 Evimizin bahçesinde gece ve gündüz oturanlar,
500 Millî Hâkimiyet bayramı
600 23 temmuz hürriyet bayramı,
76 Çanakkele seyahati
200 Nişan merasimi
5000 6 eylûl kurtuluşu
200 Mecıis reisi şerefine çay
3500 Patras takımı,
2700 Cümhuriyet onuncu yıl marşı.
62756 Yekûn

Yüzde beş bir tahmin hatasile rakamlandırdığımız şu cânlı hareket her halde evimiz için elde edilmiş sevinçli bir neticedir.

TÜRK TARİH KURUMU

Her ayın
19 zunda çıkar.

15

KURUŞ

ANKARA
Ankara Ethnographie Müzesi Kütüphanesi